

Vesa-Petteri Riihiaho

OPETTAJIEN KESTÄVÄN KEHITYKSEN OSAAMIS- JA KOULUTUSTARPEET AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA

Opinnäytetyö

Tekniikan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Ympäristötekniikan koulutus (ylempi AMK)

2025

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Insinööri (ylempi AMK)
Tekijä	Vesa-Petteri Riihiaho
Työn nimi	Opettajien kestävän kehityksen osaamis- ja koulutustarpeet ammatillisessa koulutuksessa
Toimeksiantaja	Koulutuskuntayhtymä OSAO
Vuosi	2025
Sivut	48 sivua, liitteitä 8 sivua
Työn ohjaaja(t)	Henna Kauppi, Kirsti Joki-Tokola

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä tutkittiin ammatillisen oppilaitoksen opettajien tietotaitoa kestävän kehityksen perusteista ja tiedonhallinnasta sekä keinoista vastuullisen opettamisen kehittämisessä. Opinnäytetyössäni toimeksiantajana on Koulutuskuntayhtymä OSAO. Organisaation tarkoitus on kiinnittää erityistä huomiota kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teemoihin siten, että kestävän kehityksen eri toimintamalleja vahvistetaan kaikkien alojen koulutuksessa ja vastuullisuuden teemoja sisällytetään ammatillisille aloille nykyistä laajemmin.

Tutkimusmetodina työssä käytettiin tapaustutkimusta. Tutkimuksen kohteena on OSAO:n kestävän kehityksen opettamisen toimintamalli. Työn tutkimus on rajattu organisaatiossa Haukiputaan yksikön opetus- ja ohjaushenkilöstöä koskevaksi. Toiminnallinen kokonaisuus pyrkii osoittamaan tarpeen opetushenkilöstön kestävän kehityksen substanssiosaamisen ja kehitystarpeiden välillä. Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselytutkimuksella, jossa tapaustutkimuksen työtä voidaan tehdä sekä laadullisin ja määrällisin menetelmin. Strategiaksi on valittu monimenetelmäinen tutkimusstrategia. Kyselylomakkeen kysymykset ovat monivalintakysymyksiä tai sekamuotoisia kysymyksiä. Kysely lähetettiin 97:lle opetus- ja ohjaushenkilölle, ja vastausaikaa annettiin viikko. Kyselyn vastausaikaa jatkettiin vielä viikolla, jonka jälkeen vastauksia saatiin kaikkiaan 35. Kokonaisuutena vastausprosentiksi kyselystä saatiin näin 36 %.

Kyselytutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että tutkimukseen osallistuneet opetus- ja ohjaushenkilöt tunsivat kestävän kehityksen keskeiset periaatteet ja keskeinen keino tehostaa kestävän kehityksen opetusta on henkilöstön motiivointi ja kannustus organisaation toimesta. Myös opetusresurssit kaipasivat lisävahvistusta vihreän siirtymän toteuttamiseksi opetustyössä. Kyselytutkimuksen perusteella voidaan todeta, että selkeä organisaation vastuullisuuden toimintamalli helpottaa opetushenkilöstön kestävän kehityksen osaamisen kehittämistä. Vastauksissa korostui myös opetushenkilöstön oma asenne kestävyysteemojen opettamisessa opiskelijoille. Kun opettaja on innostunut vastuullisuudesta, se välittyy opiskelijoihin positiivisella tavalla.

Asiasanat: kehittäminen, kestävän kehityksen koulutus, oppilaitos, vastuullisuus

Degree title	Master of Engineering
Author	Vesa-Petteri Riihiaho
Thesis title	Teachers competence and training needs in sustainable development in vocational education
Commissioned by	Education Consortium OSAO
Time	2025
Pages	48 pages, 8 pages of appendices
Supervisors	Henna Kauppi, Kirsti Joki-Tokola

ABSTRACT

The thesis examined the knowledge and skills of vocational school teachers regarding the basics of sustainable development and information management, as well as methods for developing responsible teaching. The commissioner of my thesis is the Education Consortium OSAO. The organization's purpose is to pay special attention to the themes of sustainable development and responsibility, so that various models of sustainable development are strengthened in the education of all fields and the themes of responsibility are included more broadly in vocational fields.

The research method used in the work is a case study. The focus of the research is OSAO's model for teaching sustainable development. The study is limited to the teaching and guidance staff of the Haukipudas unit within the organization. The functional entity aims to demonstrate the need between the teaching staff's substantive knowledge of sustainable development and their development needs. The data for the thesis was collected through a survey, where the case study work can be done using both qualitative and quantitative methods. A multi-method research strategy was chosen. The survey questions are multiple-choice or mixed-format questions. The survey was sent to 97 teaching and guidance staff members, with a response time of one week. The response time was extended by another week, after which a total of 35 responses were received. Thus, the overall response rate for the survey was 36%.

Based on the survey, it can be concluded that the teaching and guidance staff who participated in the study were familiar with the key principles of sustainable development. A central means to enhance the teaching of sustainable development is the motivation and encouragement of staff by the organization. Additionally, teaching resources needed further reinforcement to implement the green transition in educational work. The survey results indicate that a clear organizational responsibility model facilitates the development of teaching staff's competence in sustainable development. The responses also highlighted the teaching staff's own attitude towards sustainability themes in their work with students. When a teacher is enthusiastic about responsibility, it positively influences the students.

Keywords: development, sustainable development education, educational institution, responsibility

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	AMMATILLINEN OPPILAITOS JA KESTÄVÄ KEHITYS.....	6
2.1	Ammatillisen opetuksen kestävyysosaamisen haasteet.....	9
2.2	Oppilaitoksen kestävyystyön kehittäminen.....	10
2.3	Opetushenkilöstön kestävyysosaamisen kehittäminen.....	12
2.4	Kestävän kehityksen opettamisen haasteet.....	13
3	AINEISTO JA MENETELMÄT.....	16
3.1	Tutkimusongelman kuvaus.....	17
3.2	Tutkimuksen tavoite.....	17
3.3	Menetelmät ja menetelmänkuvaus.....	18
3.4	Aineiston keruu ja analyysi.....	19
4	TULOKSET.....	21
5	TULOSTEN TARKASTELU.....	37
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	42
	LÄHTEET.....	45

KUVALUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Aineistonkeruuseen liittyvä saatekirje

Liite 2. Aineistonkeruuseen liittyvä kyselylomake

1 JOHDANTO

Vihreän siirtymän tavoitteena on nostaa Suomi maailman kärkimaaksi vety- ja kiertotaloudessa, päästöttömissä energijärjestelmissä ja muissa ilmasto- ja ympäristöratkaisuissa. Tämän lisäksi pyritään parantamaan energiatehokkuutta sekä nopeuttamaan muutosta fossiilittomaan liikenteeseen ja lämmitykseen. Ammatillisessa koulutuksessa vihreä siirtymä tarkoittaa kokonaisvaltaista muutosta, jossa pyrkimys koulutuksen kestävään kädenjälkeen ja jalanjäljen vähentämiseen läpäisee koulutuksen järjestäjän kaiken toiminnan. Koulutuksen ja oppimisen lisäksi kyse on koulutuksen järjestäjän roolista alueiden ja työelämän kehittäjänä. Onnistumisen edellytyksenä on koulutuksen järjestäjän johdon ja henkilöstön sitoutuminen. Myös OSAO:lla kestävä kehityksen tärkeys on tunnustettu osana nopeasti muuttuvaa ympäristöä. Haasteiden mittaava ja kiireellisyys korostavat yhteistyön merkitystä. Yhteistyötä tarvitaan koulutuksen järjestäjien kesken sekä muiden koulutussektoreiden ja työelämän kanssa. Vastuullisesti toimiva oppilaitos tai yritys on elinvoimainen ja menestyvä pitkällä tähtäimellä sekä heijastaa hyvää ympäröivään yhteiskuntaan, mikäli toteuttaa aidosti kestävä kehityksen toimintatapoja. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2022).

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana on Koulutuskuntayhtymä OSAO. Kun oppilaitosten ja oppimisympäristöjen toimintaa kehitetään yhdessä kohti hiili-neutraalia kiertotaloustulevaisuutta, opetustyön toiminnassa ja arjessa pitää huomioida kaikki kestävä kehityksen ulottuvuudet: ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen. Opinnäytetyön tavoitteena on vastata haasteisiin ja kartoittaa uusia kehitysajatuksia, jotka edesauttavat kestävä kehityksen opetushenkilöstön sekä opetuksen osaamistarpeiden selvittämisessä ammatillisissa perustutkinnoissa. Opinnäytetyö antaa ajankohtaisen vertailumallin opetuskäytännöissä käynnistyvän OSAO:n vastuullisuusohjelman suunnitteluun, koordinointiin ja toimeenpanoon.

OSAO:n opetuskäytännöiden kestävä kehityksen tiimien tavoitteena on opetustyön ohessa tuottaa Koulutuskuntayhtymä OSAO:lle kestävä kehityksen tietopaketteja ammatillisen opetushenkilöstön työn tueksi. Kestävä kehityksen tiimiin liittyvien kysymysten ja haasteiden asettelussa on selkeä yhteys ja rajaus

myös tähän opinnäytetyöhön. Työn tavoitteena on tutkia ja selvittää opetushenkilöstön osaamistarpeita ja kykyä vastata uudistuneen, osaamisperusteisten ammatillisten perustutkintojen kestävän kehityksen sisällön mukaisiin oppimisvaatimuksiin. Vaikka kestävä kehitys sisältyy jo nyt ammatillisiin tutkintoihin läpileikkaavana osaamisena ja opiskelijoiden ammattitaitovaatimuksina koen, että opetushenkilöstön osaaminen ja opetuksen laatu ovat vahvistettavissa huomattavasti nykyisestä tasosta. OSAO:n vastuullisuusohjelman rakentuessa kestävän kehityksen informaatio ajantasaistaa opetushenkilöstön osaamista ja tietoa kestävän kehityksen innovaatioista ja toimintamalleista eri aloilla, yrityksissä ja muissa organisaatioissa. Vihreä siirtymä ja vastuullisuusajattelu tulee väistämättä muuttamaan alojen opetusarkea, minkä vuoksi erilaisia organisaation toimintamalleja, opetusmateriaalia ja opetushenkilöstön tietotaitoa kestävästä kehityksestä on vahvistettava nopeasti muuttuvien osaamistarpeiden mukaisesti.

Tutkimustyöllä pyritään kartoittamaan kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän osaamistarpeiden ja koulutuksen osalta erilaisia Koulutuskuntayhtymä OSAO:n toimintamalleja, opetusmateriaalia ja opetushenkilöstön tietotaitoa kestävästä kehityksestä. Perinteinen ammatillisessa oppilaitoksessa annettava kestävän kehityksen opintojakso on melko suppea ja kestävän kehityksen toimintamallien nopeasti muuttuessa, opetuksen tarpeiden tarkastelu on ajankohtaista. Opinnäytteen teoreettinen tarkoitus on hahmottaa kestävän kehityksen opetuksen osaamistarpeiden ulottuvuuksia oppilaitoksessa ja vahvistaa opetushenkilöstön kestävän kehityksen tieto-osaamista ammatillisen opetuksen ja oppimisen osana. Opinnäytetyö vastaa kysymyksiin; Miten ammatillisen koulutuksen kestävän kehityksen osaamisperusteet sopivat nykyisiin opetushenkilöstön käyttämiin toimintamalleihin OSAO:n Haukiputaan yksikössä, onko kestävän kehityksen tiedonhallinnalla vaikutusta opetustoiminnan kestävyysosaamisen järjestämiseen ja minkälaiset keinot hyödyttävät kestävän kehityksen opetuksen kehittämistä ammatillisessa koulutuksessa?

2 AMMATILLINEN OPPILAITOS JA KESTÄVÄ KEHITYS

YK:n määrittelemässä tavoiteohjelmassa, kestävän kehityksen Agenda 2030:n tavoitteena on ympäristön, talouden ja ihmisen yhdenvertainen huomioonottaminen kohti kestävästä kehityksestä, sekä äärimmäisen köyhyyden eliminointi.

Agenda 2030 sisältää 17 tavoitetta, joista neljäs on hyvän koulutuksen tavoite. Siinä alatavoite 4.7 määrittää muun muassa, että kestävä kehitys arvostavassa koulutuksessa kaikkien oppijoiden on saatava tarvittavat tiedot ja taidot edistääkseen kestävä kehitys, ja parantaakseen kestävä tulevaisuutta yhdessä. (Suomen YK-liitto 2024.) Alatavoite 4.7 määrittää opettajille epäsuoran roolin sille, että oppijoilla on mahdollisuus hankkia kestävä kehityksen edistämisen mukaiset tiedot ja taidot (Ferguson ym. 2021, 1354).

Ammatillisessa koulutuksessa kestävyysosaamisen vahvistaminen tarkoittaa kokonaisvaltaista muutosta, jossa koulutuksen järjestäjän koko henkilöstö pyrkii koulutuksen kestävään kädenjälkeen ja jalanjäljen vähentämiseen omissa organisaatioissaan ja toimintatavoissaan. Kestävä kehityksen toimintamallin onnistuminen riippuu siis paljon koulutuksen järjestäjän johdon ja henkilöstön sitoutumisesta. Kokonaistavoitteena on rakentaa pysyviä toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia, jossa ammatilliset oppilaitokset ovat alueidensa toiminnallisia kestävä tulevaisuuden tekijöitä. (Opetushallitus 2025.)

Ammatillisen koulutuksen kestävyystiekartta valmistui joulukuussa 2023. Se on laadittu 61 koulutuksenjärjestäjän yhteistyönä Opetushallituksen rahoittamassa VASKI-hankkeessa vuosina 2022–2023. (Opetushallitus 2023). Ammatillisen koulutuksen kestävyystiekartta kuvaa ammatillisen koulutuksen tietä hiilineutraaliutta ja luonnon kantokyvyn rajoissa toimivaa yhteiskuntaa kohti. Tiekartta esittää, kuinka koulutuksen arvopohja, opetustehtävät ja eri toimijoiden roolit uudistuvat. Ammatillisten oppilaitosten osa-alueina vahvistuvat edelleen kestävä tulevaisuuden rakennusprosessit, ekososiaalisen sivistyksen kehittäminen, aktiivinen yhteiskunnallinen kasvattaminen ja työelämässä elinikäisen oppimisen mahdollistaminen. (OSAO:n kestävyyskartta 2025.)

Ammatilliset oppilaitokset ja peruskoulut kuvastavat yhteiskuntaa ja ovat kestävä kehityksen muutoksessa avaintekijöitä. Vastuullista oppimista edistävä oppilaitos on paikka, jossa kestävyysosaamisen työn tulokset sisältyvät kaikkien toimintaan. Oppilaitokset muodostavat arvopohjan, jossa organisaation johto tukee vastuullisen opetuksen tavoitteita ja sisältöjä. Se myös edellyttää oppilaitoksen tukitoimintojen ja toiminnallisten rakenteiden tukemista kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumiseksi. Niitä ovat esimerkiksi hankintatoimi,

kiinteistö- ja ruokalapalvelut, hallinto, työsuojelu, terveydenhoitopalvelut, suunnittelu- ja päätöksenteko, opintojen ohjaus ja arkityöympäristön ylläpito. Kestävän elämäntavan oppiminen kytkeytyy oppimisympäristöistä työharjoittelupaikoille ja koko yhteiskuntaan. (Laininen E., Manninen L. & Tenhunen R. 2006.)

Myös OSAO:lla on merkittävä rooli yhteiskunnallisena vastuullisuuden toimijana. Oppilaitoksen koulutuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan ammatillista osaamista ja kehitystä sivistyneeksi ihmiseksi sekä yhteiskunnan jäseneksi. Kestävän kehityksen mukaisesti Koulutuskuntayhtymä OSAO:n toimintamalli sisältää voimassa olevan ympäristölainsäädännön ja viranomais määräysten noudattamisen. Ympäristövastuun piiriin kuuluvia asioita ovat myös ilmastomuutoksen hidastaminen ja siihen varautuminen, ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen, luonnonvarojen säästeliäs käyttö sekä jätemäärien vähentäminen. Taloudellinen vastuu oppilaitosorganisaatiossa merkitsee talouden kestävää pohjaa, ja myös toimintojen tehokkuutta ja hyvinvoinnin tuottamista ympäröivälle yhteiskunnalle. Sosiaalista vastuuta on huolehtia sekä henkilöstön että opiskelijoiden hyvinvoinnista. Siihen kuuluu myös henkilöstön osaamisen tason ylläpito ja parantaminen. Sosiaalinen vastuu sisältyy organisaation yhteistyöhön ympäröivän yhteiskunnan ja sen toimijoiden kanssa. Kulttuurillinen vastuu koulutuskuntayhtymässä on pyrkimystä tasa-arvoiseen, oikeudenmukaiseen, turvalliseen ja terveelliseen työ- ja opiskeluympäristöön.

Koulutuskuntayhtymä OSAOn strategiassa yhtenä tavoitteena on kehittää ja toteuttaa työelämäyhteistyötä kestävä kehitys ja kasvu huomioiden. OSAO:n strategia linkittyy myös Agenda 2030 -tavoitteisiin. Agenda 2030 ohjaa maailman kaikkien maiden kestävän kehityksen toimia ja sen sisältämät 17 tavoitetta maiden pitäisi yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Myös ammatillisen koulutuksen kestävyystiekartan tavoitteena on, että vuonna 2030 ammatillisen koulutuksen toimijat ovat sisällyttäneet kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän edellyttämät toimintamallit osaksi koulutustaan. Lisäksi tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. (OSAO 2025.)

OSAO:ssa tullaan jatkossa kiinnittämään erityistä huomiota kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teemoihin siten, että kestävän kehityksen eri toimintamalleja vahvistetaan eri alojen koulutuksessa ja vastuullisuuden teemoja sisällytetään ammatillisille aloille nykyistä laajemmin. Viestinnässään oppilaitos

nostaa esiin myös vastuullisuuden eri osa-alueita entistä näkyvämmiin. Valtakunnallisissa VASKI- ja Vihreää Tietoa -hankkeissa on jo aikaisemmin rakennettu materiaalia opettajien kestävän kehityksen osaamisen vahvistamiseksi yhteistyössä työelämän ja asiantuntijatahojen kanssa. Tässä työssä tutkitaan, miten oppilaitoksen ja opetushenkilöstön osaamistarpeet sekä toimintamallit tulisi yhdenmukaistaa, sekä selvittää myös mahdollisuudet uusille kestävän kehityksen työelämän tarpeista tuleville koulutusmuodoille. (OSAO:n kestävyystiekartta 2025.)

2.1 Ammatillisen opetuksen kestävyysosaamisen haasteet

Nopeasti muuttuvissa työelämätarpeissa kestävän kehityksen opetustoiminnan kehittäminen ja ylläpitäminen vaatii osaamista ja ymmärrystä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta ja sen merkityksestä ammatillisessa koulutuksessa. Monessa oppilaitoksessa on vaikeuksia tunnistaa tai vaatia kestävän kehityksen vaatimaa opettamisen osaamista. Tarvitaan tietoa opetus- ja ohjaushenkilöstön kestävyysosaamisesta. Opetushenkilöstön osaamisen kehittämistä tarvitaan työuran kaikissa vaiheissa: opinnoissa, täydennyskoulutuksen puitteissa ja uudelleen kouluttautumisessa. Koulutettu ja vastuullinen opetushenkilöstö nopeuttaa siirtymää vihreän talouden osalta ja tuo potentiaaliset hyödyt myös ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien opiskelijoiden ulottuville. Koulutussektorille se on tärkeä mahdollisuus omaksua uusia näkemyksiä, teknologioita ja käytäntöjä kestävän kehityksen opetukseen ja ammatilliseen kehitykseen.

Opetushallituksen rahoittaman tuoreen VASKI-ohjelmahankkeen pohjalta ammatillisessa koulutuksessa oli tavoitteena tukea sekä vahvistaa kestäväää kädenjälkeä. Hankkeessa oli mukana valtaosa Suomen ammatillisista oppilaitoksista. VASKI-hankkeen tarkoituksena oli koota hankkeen eri teemojen lopputuloksena ammatillisen koulutuksen kestävyystiekartta, toimien tulevaisuudessakin työkaluna ammatillisen koulutuksen järjestäjille kestävässä ja vastuullisessa opetustoiminnassa sekä edistää vihreää siirtymää oppilaitoksissa (Opetushallitus 2023.) OSAO:n kestävyystiekartan laadinnassa on huomioitu valtakunnallisen ammatillisen koulutuksen kestävyystiekartan mukaisesti viisi keskeistä osa-aluetta sekä niiden tavoitteet ja toimenpiteet. Painopisteitä ovat johtaminen ja toiminnan tavoitteet, pedagogiset toimintamallit ja ympäristöt,

henkilöstön kyvykkyys ja ammatti-osaaminen, työelämäyhteistyö ja hiilineutraalius. Tavoitteet on tarkoitus saavuttaa vuoteen 2030 mennessä, hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Kestävän kehityksen neljää ulottuvuutta ja siihen liittyviä arvoja voidaan kuvata oppilaitoksen näkökulmasta kuvassa 1 esitetyllä tavalla. (OSAO:n kestävyystiekartta 2025).

Kuvio: OKKA-säätiön kuvaa mukaillen

Kuva 1. Kestävän kehityksen osa-alueet oppilaitoksessa (mukaillen Okka-säätiö 2024)

2.2 Oppilaitoksen kestävyystyön kehittäminen

Oppilaitoksissa tavoitteena on suunnata oppimista enemmän työelämää kohti. Tärkeänä kehityskohteena on vihreän siirtymän mukainen kestävä toiminta ja sen sisällä tapahtuva vuoropuhelu. Kun ammatillisissa oppilaitoksissa oppiminen siirtyy työharjoitteluissa työpaikoille, opettajuuden merkitys ammatilliselle kasvulle ja vastuulliselle ammattinäkemyksen kehittymiselle kasvaa samalla. Muuttuvassa roolissa opettaja tarvitsee rakennusaineita ja tietoa oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Tämä opinnäytetyö on osa tätä kehitystä. Opinnäytetyönä tehtävä kestävä kehityksen tutkimustyö OSAO:lla on erittäin ajankohtainen, sillä oppilaitos on aktiivisesti mukana OKKA- sertifiointi- ja arviointiprosesseissa. Suomessa useissa eri ammatillisissa oppilaitoksissa kestävyys-

prosesseja ohjaavat erilaiset vastuullisuusmallit ja sertifiointit, mikä on tärkeää järjestelmällisten ja merkittävien kestävyystoimien onnistumiseksi eri oppilaitosorganisaatioissa. Sertifiointiprosessit edellyttävät muun muassa itsearviointeja ja henkilöstön koulutuksia. (Suomen Ympäristökeskus SYKLI 2025.) Tämän tutkimustyön tarkoitus on saada tietoa opetus- ja ohjaushenkilöstön kestävä kehityksen lähtötasosta, minkä perusteella myös henkilöstökoulutukset on helpompi suunnitella täsmällisesti vastaamaan todelliseen osaamistarpeeseen. Tämä työ keskittyy vain ammatilliseen opetukseen liittyvään kestävä kehityksen opetussisällön arviointiin oppilaitoksessa ja sen opetushenkilöstön käyttämiin toimintamalleihin.

Työn tietoperusta rakentuu kestävä kehityksen oppimissisällöistä, oppilaitoksen ja opetushenkilöstön osaamisen tarpeiden sekä toimintamallien yhteensovittamisesta. Kestävä kehityksen oppimissisällöissä on omat haasteensa materiaalin laajuuden vuoksi, ja tietoperustassa keskitytään siksi tyypillisiin ongelmiin. Kestävä kehityksen oppimissisällöt ja osaamistarpeet ovat monitasoinen ilmiö, joihin vaikuttavat monet asiat. Laadukkaan opetussisällön tuottaminen on haastavaa, ja tutkimus antaa ratkaisuja myös osaamistarpeiden haasteisiin. Opetushenkilöstön osaamisen kartoituksen ja itsearvioinnin perusteella Koulutuskuntayhtymä OSAO:ssa määritellään pedagogiset linjaukset, joissa määritellään kestävyysosaamisen kartuttaminen opetuksessa alakohteisesti. Koulutusaloilla oman alan kestävyysaasteiden tunnistaminen on tarkempaa ja siten kestävyysratkaisuja parannetaan pedagogisin, ohjauksellisin ja koulutuksellisin menetelmin. Osaamisen yhteensovittaminen keskittyy siihen, miksi on tärkeää tietää, miten kestävä kehityksen oppimissisältöjä opetetaan ja miten ne hyödyttävät opetushenkilöstöä heidän omassa toiminnassaan sekä opiskelijoille opetettavassa tutkinto-opetuksessa. (OSAO:n kestävyystiekartta 2025.) Tutkimuksessa keskitytään opinnäytteen kannalta olennaiseen kirjallisuuteen: tutkimuskirjallisuuteen, artikkeleihin, alkuperäiskirjallisuuteen ja muihin keskeisiin julkaisuihin. Työssä hyödynnetään myös käytössä olevia alakohtaisia, konkreettisia vihreän siirtymän toimenpiteitä kestävä kehityksen opetuksessa sekä aikaisempia oppilaitoksen ja sidosryhmien välisiä yhteisiä teemaan liittyvien hankkeiden tuloksia.

2.3 Opetushenkilöstön kestävyysosaamisen kehittäminen

Opettajan oma kestävä kehityksen osaamistaso, tietotaidot ja vastuullisuuden piirteet vaikuttavat kestävä kehityksen opetustapahtumaan. Opettajan henkilökohtainen kestävyysosaaminen kasvaa työkokemuksen ja kouluttautumisen myötä. Myös oppilaitosympäristöllä ja -yhteisöllä, jossa työskennellään, on kokonaisvaltainen vaikutus opettajan kestävyysosaamiseen. Opettajan kestävyysosaamista ilmentää opettajan vastuullisuuden kommunikaatio opiskelijoille ja tapa, miten hän opettaa kestävä kehitystä. (Ferguson ym. 2021, 1345; Tolstikova, Osechkina, Tabolova & Travnova 2021, 1–2.) Vastuullinen opetustyö saattaa vaatia opettajalta ammatillisuuden muutosta, kehittymistä ja poisoppimista vanhoista opetustavoista. Opettajalla tulisi olla kyky herättää opiskelijoissa ympäristötietoisuutta ja tukea heidän kehitystään kestävyysajattelussa ja -osaamisessa, jotta yhteiskunnallinen kestävyyskasvatus onnistuu. (Tolstikova ym. 2021, 1–2).

Saatavilla oleva tutkimusnäyttö viittaa siihen, että opettajien koulutus on tärkein kiihdyttävä tekijä innovaatioiden hyödyntämisessä ja oppimismahdollisuuksien uudelleen suunnittelussa koko koulutusjärjestelmässä (Ferreira ym., 2009; Fischer ym., 2022; UNGA, 2020). Kirjallisuus vahvistaa, että opettajien koulutuksella on positiivisia vaikutuksia opiskelijoiden tukemiseen heidän kestävyysosaamisensa tukemisessa (Andersson, 2017; Kadji-Beltran ym., 2014; Kostoulas-Makrakis, 2010). Se osoittaa myös opettajien koulutuksen merkityksen tärkeyden opettajien motivaation kasvattamisessa vastuullisuuden ja kestävä kehityksen opettamisessa. On todennäköisempää, opettajat huomioivat kestävyysperiaatteet paremmin, jos heillä on kokemuksia tai he ovat oppineet sitä koulutuksensa aikana. Tämä tarkoittaa, että opettajien koulutuksen on oltava jatkuvaa, jotta opiskelijat voivat elää ja oppia kestävyttä ja vastuullisuutta koko opiskelun ajan. On oltava kurinalaisuutta erilaisissa oppilaitosorganisaatioissa oppilaiden ja opettajien välillä, jotta valtasuhteita haastetaan, oppimiskokemuksia yhdistetään institutionaalisiin käytäntöihin, merkityksellisiä vuorovaikutuksia tuetaan yhteisön sidosryhmissä ja mahdollisuuksia tarjotaan suorittaa työharjoittelu kestävä kehityksen ja vastuullisten toimintamallien läsnä ollessa. Haasteet täytyy huomioida, mukaan lukien muutosvastarinta opetushenkilöstön ja opiskelijoiden taholta. (Andersson ym. 2013.)

Opettajien vastuullisuuden muutos ja kestävyysosaamisen tason nosto opetuksessa sekä omassa tavassa kommunikoida on prosessi. Tämän prosessin vahvistamiseksi, organisaation johdon pitää huomioida resurssit opettajien kestävä kasvun ja kestävyysosaamisen kehittämiseen sekä ylläpitoon. Kestävä kehitys itsessään ohjaa ja osallistaa muutosprosessiin. Osallistaminen mahdollistaa ja vahvistaa oppilaitoksen vastuulliseksi oppimisyhteisöksi. Eri oppilaitosten välille syntyvät yhteistyömallit edistävät ja tukevat osallistavaa kehitystä. (Tolstikova ym. 2021, 5.)

2.4 Kestävän kehityksen opettamisen haasteet

On osoitettu, että opettajat eivät tunne olevansa valmiita opettamaan kestävyttä, eikä heitä usein pyydetä osallistumaan ammatilliseen kehitykseen tällä alueella. Opettajat myös epäilevät omaa kykyään opettaa kestävyysosaamista. (Dahl, 2019.) Tästä huolimatta opetushenkilöstön ja oppilaitosorganisaatioiden on kyettävä edistämään muutosta kestävyden puolesta. Opettajien merkitys on tärkeä muutostentekijöinä omissa instituutioissaan ja koulutusjärjestelmässä, ei ainoastaan koulutusprosessien suunnittelijoina ja ohjaajina, vaan myös kriittisinä toimijoina yhteiskunnan muuttamisessa kohti kestävyttä (Ferguson ym., 2021). Ammatillisessa oppilaitoksessa koulutusohjelmat korostavat tarvetta yhdistää kestävyys eri oppiaineisiin ja koulun hallinnon alaisuuteen. Käytäntö on osoittanut, että kehittämistarpeita ja osaamisvajetta on toimintamallien soveltamisessa. Yksittäisen opettajan tai ohjaajan kestävyysosaaminen ei pelkästään riitä, vaan koko organisaatio on yhdessä luomassa visiota opettajien ammatillisen kehityksen suunnitelmien laatimisesta. Tässä myös oppilaitoksen johdon ja esimiesten sitoutuminen on ensiarvoisen tärkeää. (Kadji-Beltran ym., 2012, 2016; Mogren & Gericke, 2019.)

Kestävän kehityksen opettaminen edellyttää opettajalta opetuksen suunnittelua ja toteutusta ohjaavaa pedagogista kestävä kehityksen kasvatusmallia. Vastuullisuuden kokonaisuuden ymmärtämistä tuetaan esimerkiksi ammattirajat läpäisevien projektien tai prosessien kautta sekä ymmärtämällä alan tuotteiden elinkaaria ja ympäristöystävällisyyttä. Täytyy tutustua myös oman oppilaitoksen tai työn energia- ja tavaravirtoihin ja kytkeä ammatillisessa koulutuksessa ympäristöasiat alojen työprosesseihin. Ammatillisessa koulutuksessa

korostuvat oman ammattialan tuotteiden tai palveluiden materiaalivirrat ja niiden vähentäminen, ympäristöä säästävät työtavat ja menetelmät, työtehtävissä syntyvien jätteiden muunto raaka-aineiksi ja kiertotalous sekä oman ammatin ympäristölainsäädännön ohjeet ja määräykset (Okka-säätiö 2006).

Jatkuvan oppimisen tarve opettajan työssä voidaan tulkita positiivisena ja inostavana asiana. Silti tarve jatkuvalle opettamisen muutokselle voi olla myös opettajilla kuormittava tekijä. Opitusta asiasta poisoppiminen vaatii aikaa. Kasvavat osaamistarpeet ja kestävän kehityksen aiheiden vaikea ymmärrettävyys voivat aiheuttaa oppimisvaatimuksia, joita opettaja ei halua kohdata tai kykene voivansa vastata. (Lemmetty & Collin 2020, 479, 491.) Oppilaitosorganisaatioissa oppimisen riemun ja uusien taitojen oppimisen rinnalla, tarve jatkuvalle oppimiselle saattaa aiheuttaa riittämättömyyden tunteita. Syyt voivat olla monenlaisia, mutta perusasioihin on kiinnitettävä huomioita. Jotta mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen kestävän kehityksen osalta voidaan täysimääräisesti hyödyntää, koulutuksiin tulee kiinnittää huomiota työpaikoilla ja varattava niille riittävästi aikaa. (Lemmetty & Collin 2020, 9). Syväoppimiselle ja nopeille ideoille omissa työtehtävissä pitää varata aikaa, ettei oppiminen jää pinnalliseksi tiedonsiirroksi. (Lemmetty ym. 2022, 41). Oppilaitoksissa verkkokoulutuksia suositaan ketterinä ja edullisina tapoina henkilöstöä suurina erinä, mutta olisi syytä miettiä, mikä on tarkoituksenmukaisin ja organisaatiolle sopiva tapa. Pelkän tiedon välittäminen yksilölle ei takaa automaattisesti kenenkään oppimista. (Lemmetty ym. 2022, 47).

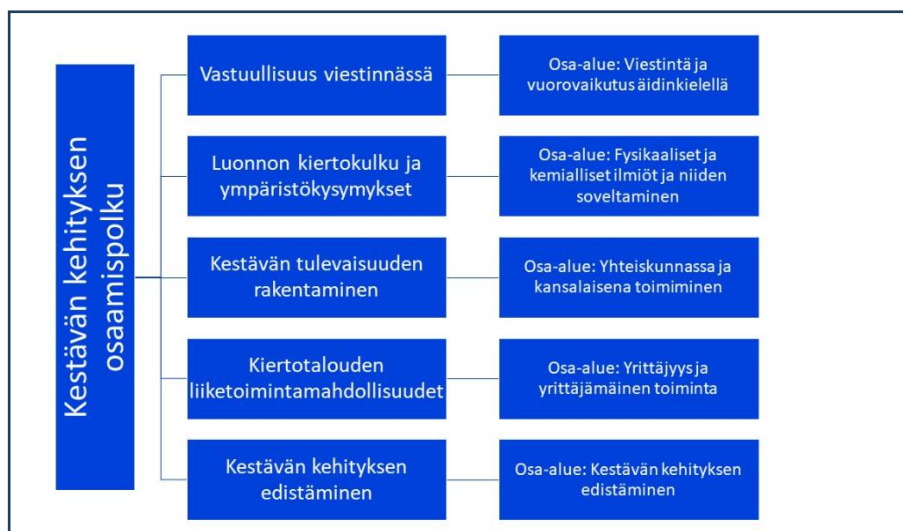
Myös opiskelijoiden ammatillisiin tutkinnonperusteisiin on syytä kiinnittää huomiota. Opettajan tekemät henkilökohtaisen opetussuunnitelman valinnat ohjaavat tehokkaasti opiskelijoita omissa opinnoissaan ammattiosaamisen ytimeen, mutta voivat jättää kestävyysteemat lähes kokonaan huomiotta. Ammatillisissa perustutkinnoissa annettava kestävän kehityksen pakollinen opintojakso on suppea ja valinnaisten opintojaksojen valinta on kirjavaa sekä vaatii opetushenkilöstöltä kykyä valita vastuullisuuteen liittyviä tutkinnonosia. Pakolliseen opetuskokonaisuuteen kuuluvat kestävän kehityksen periaatteet, hiili-neutraalisuus ja kiertotalous sekä toiminnan eettiset näkökulmat. Valinnaisten kurssien ammattitaitovaatimukset sisältävät kestävän kehityksen osaamispolun mukaisia opintokokonaisuuksia. Ne ovat kolmen osaamispisteen arvoisia. Lisäksi opiskelija voi valita Ilmastovastuullinen toiminta -tutkinnon osan, joka

on 15 osaamispisteen arvoinen. Vaikka ammatillisiin tutkinnonosiin liittyy yhdistettyjä kestävyiden osa-alueita, tutkinnonperusteiden tunteminen jo opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa auttaa opetushenkilöstöä ohjaamaan opiskelijoita syventävien valinnaisten opintokokonaisuuksien valintaan ja vastuullisuusajattelun lisäämiseen oppilaitoksessa.

Tarpeiden muuttuessa, opetushenkilöstön osaamistarpeiden tarkastelu on erittäin ajankohtaista. Opetushenkilöstön arvioitavaksi saattaa tulla myös valinnaisten tutkinnonosien mukaisia kestävän kehityksen ja vastuullisen osaamisen arviointeja. Tässä työssä tutkitaan yksikön opetushenkilöstön kokemuksia, osaamista ja kehitystarpeita vastuullisesta opetustyöstä, sekä selvitetään mahdollisuuksia uusille kestävän kehityksen koulutuskokonaisuuksille koko organisaation tarpeita varten. Kuvissa 2, 3 ja 4 kuvataan nykyisten tutkinnonperusteiden kestävän kehityksen pakollista sekä valinnaisia tutkinnonosia. (eperusteet, opetushallitus 2024).

Kuva 2. Kestävän kehityksen yhteisten tutkinnonosien **pakolliset** osaamistavoitteet ammatillisessa perustutkinnossa: 1 osaamispiste, (eperusteet. Opetushallitus 2024)

Kuva 3. Kestävän kehityksen **valinnaisten** osaamistavoitteiden osaamispolku koostuu viestinnän, luonnontieteellisen ymmärtämisen, tulevaisuustietoisuuden, kiertotalouden liiketoimintaan ja kestävän kehityksen edistämisen aiheista ammatillisessa perustutkinnossa: 3 osaamispistettä / osa-alue, (eperusteet. Opetushallitus 2024)

Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp

Kuva 4. Kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin sisältyy myös **yhteisiä ammatillisia valinnaisia tutkinnon osia** esimerkiksi ilmastovastuullinen toiminta: 15 osaamispistettä, (eperusteet. Opetushallitus 2024)

3 AINEISTO- JA MENETELMÄT

Opinnäytetyön toimeksiantaja, Koulutuskuntayhtymä OSAO, on perustettu vuonna 1994 ja sen omistavat kahdeksan kuntaa: Oulu, Kempele, Liminka, Ii, Muhos, Hailuoto, Lumijoki ja Tyrnävä. Lisäksi sopimuskuntina toimivat Pudasjärvi ja Taivalkoski. OSAO-konserniin kuuluvat koulutuskuntayhtymä OSAO ja sen 100-prosenttisesti omistama tytäryhteisö OSAO Edu Oy. Toimintatuotto vuositasolla on noin 90 miljoonaa euroa. Koulutuskuntayhtymä työllistää noin 850 ihmistä ja on merkittävä työllistäjä Oulun alueella. Työnantajakumppaneita on yli 2900. Koulutuskuntayhtymä OSAO:lla suoritetaan noin 2500 tutkintoa vuodessa ja OSAO:lla opiskelee vuosittain 8500 opiskelijaa. (OSAO 2025.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella osaamisperusteisten ammatillisten perustutkintojen kestävä kehityksen sisältöä koulutuksen ja opettamisen näkökulmasta. Ammatillisen koulutuksen kestävyystiekartta edellyttää, että siihen sitoutunut oppilaitos seuraa henkilöstönsä kestävyysosaamisen karttumista. Tällä opinnäytetyöllä saadaan tietoa lähtötilanteesta. Opinnäytetyö toimii pilottityönä varsinaisen vastuullisuusohjelmatyön edistymisen seuranta varten ja opetushenkilöstön kestävä kehityksen tavoitteiden tuntemuksesta ja soveltamisesta omaan toimintaan. Opinnäytetyöllä saadaan selvitettyä opetus- ja ohjaushenkilöstön tietoja heidän kestävyysosaamisestaan, vastuullisen opettamisen lisäinformaation tarpeesta ja rajoitteista, mitkä estävät kestävä kehityksen teemojen ottamista opetukseen. Useissa kyselyissä ja tutkimuksissa on todettu, että henkilöstön kestävyysosaamisen taso on usein kipupiste organisaation kestävyden edistämässä. Siksi henkilöstön kestävyysosaamisen tason parantaminen on yksi tehokkaimmista keinoista siirtyä kohti vastuullisuuden toimintamalleja. Useissa oppilaitoksissa se merkitsee henkilöstön

osaamisen arviointia ja suunnitelmallista koulutusta. Koulutus ei ole pelkääntään tiedon vahvistamista, vaan myös keino saada henkilöstö itse pohtimaan ja oivaltamaan asioita. (Jousilahti J., Kuusela O-P., Mykrä N. ym. 2023.) Kyse-lytutkimuksella saadaan näin tietoa opetushenkilöstön todellisesta kestävä-kehityksen osaamisen toimintaympäristöstä.

3.1 Tutkimusongelman kuvaus

Päätutkimusongelmana on kestävä-kehityksen osaamistarpeiden selvittäminen ammatillisten perustutkintojen opetuksessa Koulutuskuntayhtymä OSAO:lla. Selvitetään osaamistarpeet ammatillisissa perustutkinnoissa verrattaessa sisältöä kestävä-kehityksen tutkinnon osien käyttämiin vihreään siirtymän toimintamalleihin ja kehitetään saatuja tuloksia vastaamaan opetushenki-löstön osaamistarpeita. Näin yhdenmukaistetaan oppilaitoksen vastuullisuus-teemoja alojen kesken. Opinnäytetyön lähtökohta on selvittää kestävä-kehi-tyksen opetuksen nykytila ja löytää keinoja muuttuvaan oppilaitosyhteistyö-hön, mistä Koulutuskuntayhtymä OSAO ja muut sidosryhmät sekä työelämä-osaajat hyötyisivät parhaalla mahdollisella tavalla. Vuoden 2018 alussa muut-tuneissa ammatillisen koulutuksen säädöksissä korostuvat osaamisperusteis-uus, asiakaslähtöisyys, yksilöllisyys ja joustavuus vastaten näin paremmin työelämän tarpeita ja ammattitaitoista työvoiman tarvetta. Ammatillisten oppi-laitosten tehtävinä korostuvat jatkossa vastuullinen ammatillinen osaaminen, ekososiaalisen sivistyksen vahvistaminen, aktiiviseen kansalaisuuteen kan-nustaminen, työelämäprosessien ja elinikäisen oppimisen mahdollistami-nen. (OSAO:n kestävyystiekartta 2025.)

3.2 Tutkimuksen tavoite

Tutkintojen kehittämisen haasteena on elinkeinoelämän kestävä-kehityksen tarpeiden kiihtyvä muutosnopeus. Oppilaitosten kouluttamat opiskelijat omilla työpaikoillaan tarvitsevat jatkuvaa taitojen päivittämistä, jotta tutkintovaatimus-ten mukainen osaaminen täyttyy ja kasvaa ajan myötä asiantuntijuuden ta-solle. Tutkimustyöni tavoitteena on löytää tapoja sovittaa työelämän vaatimat ja opetushenkilöstön käyttämät kestävä-kehityksen toimintamallit koulutuk-senantajan opetussisältöihin. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja selvittää opetuksen sekä opetushenkilöstön osaamistarpeet uudistuneen, osaamispe-

rusteisen ammatillisen perustutkinnon kestävän kehityksen sisällön, koulutuksen ja opetushenkilöstön näkökulmasta. Mahdollisesti työn jatkon kannalta voi myös osaamisen ja kestävän kehityksen näkökulmasta kehittää toimivampaa opetussisältöä myös elinkeinoelämän tarpeisiin ja oppilaitosyhteistyöhön. Tavoitteena on lisätä ympäristön huomioimista kestävän kehityksen teemojen tunnistamisessa ja substanssin osaamisessa. Työn pohjalta on mahdollisuus koota opetussisältöjä ja toimintamalleja kestävän kehityksen opetusmateriaaliksi oppilaitoksen ja sidosryhmien käyttöön. OSAO:lla on tarve kehittää omia kestävän kehityksen ohjelmasisältöjään opetuksessaan. Tämän faktan tiimoilta opinnäytetyöni pohjana on ammatilliselle opetushenkilöstölle tehtävä kyselytutkimus kestävän kehityksen tietopohjasta, opettamisen arkikokemuksista ja kehittämistarpeista. Työ vastaa kysymyksiin, miten ammatillisen koulutuksen kestävän kehityksen osaamisperusteet sopivat nykyisiin opetushenkilöstön käyttämiin toimintamalleihin OSAO:n Haukiputaan yksikössä, onko kestävän kehityksen tiedonhallinnalla vaikutusta opetustoiminnan kestävyysosaamisen järjestämiseen ja minkälaiset keinot hyödyttävät kestävän kehityksen opetuksen kehittämistä ammatillisessa koulutuksessa.

3.3 Menetelmät ja menetelmänkuvaus

Opinnäytetyö keskittyy ammatillisen koulutuksen kestävän kehityksen opetuksen osaamisperusteisiin ja niiden yhteensovittamiseen opetushenkilöstön osaamistarpeita tarkastellen. Tutkimusmenetelmäksi työhöni soveltuu parhaiten siksi tutkimusmetodina tapaustutkimus. Tapaustutkimusta voidaan hyödyntää kehittämistyössä, kun tavoite on luoda kehittämis ehdotuksia ja ideoita. Tapaustutkimuksessa tutkimuksen kohde voi olla esimerkiksi organisaatio tai osa siitä, laite, palvelu, tapahtuma, toiminta tai prosessi. Tapaustutkimuksen ote soveltuu sellaisiin tutkimuksiin, jossa tutkimuskohde voidaan rajata täsmällisesti. Rajaus mahdollistetaan erottamalla esimerkiksi jokin yksikkö ja yksiköiden joukko (organisaatio) tai erotetaan jokin toiminnallinen kokonaisuus (työprosessi, työtilanne). (Laitinen 1998, 19-20; Syrjälä 1995, 12.) Opinnäytetyössäni yksikkönä on Haukiputaan yksikkö ja organisaationa OSAO. Toiminnallinen kokonaisuus muodostuu kestävän kehityksen tutkintoperusteisiin ammatillisessa koulutuksessa ja opetushenkilöstön substanssiosaamiseen ja kehitystarpeisiin.

Opinnäytetyön aineisto kerätään kyselytutkimuksella, jossa tapaustutkimuksen työtä voidaan tehdä sekä laadullisin ja määrällisin menetelmin (Ojasalo ym. 2014, 55). Strategiaksi on valittu monimenetelmäinen tutkimusstrategia, jossa yhdistyvät kvalitatiiviset (laadulliset) ja kvantitatiiviset (määrälliset) tutkimusmenetelmät. Kyselylomakkeen kysymykset ovat monivalintakysymyksiä (suljettuja), avoimia kysymyksiä tai sekamuotoisia kysymyksiä. Kohderyhmä tutkimuskohteena on tunnettu, joten kysymykset muotoillaan vastaajille tutulla tavalla. Tutkimustyön tarkoituksena on siirtyä teoreettiselta tasolta (määritelmät, osatekijät) empiiriselle tasolle. Tulkinta taas toimii päinvastoin; Kyselylomakkeen vastauksista, empiiriseltä tasolta, siirrytään takaisin teoreettiselle tasolle. (Hirsjärvi ym. 2005, 145-147, Yin R.K. 2003.)

Tapaustutkimus tarkastelee usein hankalia ja pitkään kestäviä ilmiöitä, joten se antaa vastauksia kysymyksiin, miten ja miksi. Tarkoitus on lisätä ymmärrystä tutkittavasta tapauksesta ja olosuhteista, joiden lopputuloksena tapauksesta tuli sellainen kuin tuli. Tapaustutkijaa vie eteenpäin tunne tai alustava tieto siitä, että tapaus on jotenkin tärkeä – sen lopullinen merkitys paljastuu kuitenkin vasta tutkimuksen edetessä ja usein tapaustutkimuksen tehtävänä onkin tuottaa kehittämissuhteita ja -ideoita. (Bamberg, Jokinen & Laine 2007, 10, Gillham 2000, 2.) Laadullisen tapaustutkimuksen tavoitteena on osoittaa ihmisten omat kuvaukset koetusta todellisuudesta. (Vilkka 2021, 118). Opinnäytetyössä tutkitaan oppilaitoksen ja työelämän sidosryhmien toimijoiden välisiä kokemuksia kestävästä kehityksen osaamisperusteista, jotka ovat vihreän siirtymän ja kestävästä kehityksen osaamisen kannalta peruselementtejä työelämäyhteistyössä. Opiskelijoiden työharjoittelukokemusten kautta yritykset ja oppilaitos ovat merkityksellisessä asemassa keskenään, joka saadaan osoitettua laadullisessa tutkimustyössä kestävästä toiminnan kehittämisessä.

3.4 Aineiston keruu ja analyysi

Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tapaustutkimuksena kyselylomakkeen avulla. Työn tavoitteena on selvittää kestävästä kehityksen opetussisällön ja opetushenkilöstön kestävästä kehityksen osaamistarpeita sekä arvioida ja kehittää niitä. Laadullisessa tutkimustyössä on asetettu usein 1-3 keskeistä kysy-

mystä, mutta siinä voi olla myös toissijaisia kysymyksiä, joiden vastaukset täydentävät keskeisiä tutkimuskysymyksiä. Tutkimuskysymyksiä laadittaessa, on tärkeää muistaa, että niitä voidaan tutkia ja myös työn kuluessa tutkitaan. Tutkimuskysymyksien pitää antaa vastaus tutkittuun aiheeseen. Kannattaa keskittyä mieluummin suppeampaan aihepiiriin, kuin liian laajaan. (Leavy 2017, 128.) Opinnäytetyössä tutkimuskysymysten määrittely on tärkeää, sillä niihin perustuu tutkimusstrategian valinta sekä menetelmällisten rajoitteiden ja vahvuuksien ymmärtäminen. Tutkija voi näin yhdistää paikalliset tapahtumat asioihin, keskusteluihin ja käsitteisiin sekä kyettävä arvioimaan, miten tutkimuksen käsitteet, teoriat ja aineistonkeruumenetelmät vaikuttavat lopputulokseen. (Laine, Bamberg & Jokinen 2007,123; Ojasalo ym, 2009, 37-38, 53-54.)

Tapaustutkimuksessa tutkitaan jostain määritellystä syystä valittua tapausta. Tarkoituksena on saada syvälinen ja yksityiskohtainen tieto, jolloin on mahdollisuus ymmärtää organisaation toimintaa kokonaisvaltaisesti sen todellisessa ympäristössä. Tyypillisesti tapaustutkimuksen tapaus on kohdistettu ja tarkkaan määritelty alue, mutta tutkimuksen kannalta on oleellista ymmärtää myös kokonaisuutta. Tapaustutkimus pyrkii ymmärtämään olemassa olevaa ilmiötä vastaamalla kysymyksiin miksi ja miten. Teoreettinen viitekehys antaa tietoperustan tutkittavalle aiheelle. (Yin R.K. 2003, 1,3,5; Koskinen, Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 52-53.)

Kyselytutkimuksen harkinnanvarainen näytekoko on noin 90 henkilöä (Koulutuskuntayhtymä OSAO:n Haukiputaan opetushenkilöstö). Tutkimuksessa on mukana ammattialoista maanrakennusalan, autoalan, pintakäsittelyalan, sähköalan, tekstiili- ja muotialan ja ravintola- alan/cateringalan opettajia sekä yhteisten oppiaineiden opettajia kuin myös hallinnon opetushenkilöstöä. Valitun näyteryhmän tapaustutkimuksen perusteena on tutkitun tiedon tuottaminen valitusta kohteesta, ja se sopii siksi tämän opinnäytetyön lähestymistavaksi. Tarkoituksena on tuottaa ajankohtaista ja tarkkaa tietoa, jolloin on mahdollisuus ymmärtää opetushenkilöstön toimintamalleja kokonaisvaltaisesti todellisessa oppilaitosympäristössä.

Tutkimustyössä on sekä tarkkaan määriteltyjä (suljettuja) kysymyksiä kuin myös avoimia kysymyksiä. Kyselytutkimuksessa suljetut kysymykset on aseteltava mahdollisimman yksiselitteisiksi. Avoimien kysymysten kautta vastaajat

voivat kertoa ja kuvata asiat omista lähtökohdistaan, eivätkä kysymykset ohjaa tiettyyn haluttuun vastaukseen. Avoimet kysymykset soveltuvat hyvin esitutkimuksiin, jos vaihtoehtoja ei vielä tarkkaan tunneta. (Vilka 2021, 106). Avoimien kysymysten hyöty ja etu tutkijalle on mahdollisuus tunnistaa vastaajan motivaatioon liittyviä seikkoja. (Hirsijärvi ym. 2009, 196-197).

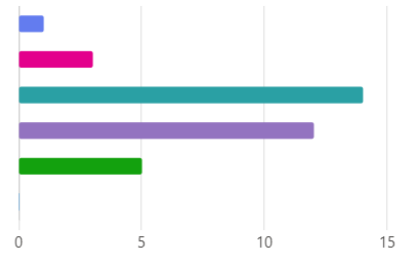
Sisältöanalyysi saadaan viemällä kaikki kyselytutkimuksen vastaukset Microsoft Forms- / Excel-tiedostoon teemojen mukaisesti. Näin saadaan analyysi jäsenneltyä selkeästi ja paremmin havainnoitavaksi malliksi. Jokaisen kysymyksen välilehdelle laitetaan aiheen kysymykset ja sen alle asetetaan tutkimuskyselyn vastaukset. Saatuja vastauksia yksinkertaistetaan joko yksittäisiksi graafisiksi malleiksi / diagrammeiksi tai tutkittavien sanoiksi ja lauseiksi. Kyselytutkimuksessa pyritään saamaan kaikkiin kysymyksiin vastaukset. Kyselytutkimus sisältää kysymyksiä, joilla saadaan vastaajien omia näkemyksiä tutkittaviin asioihin. Kaikki teemat analysoidaan ja avataan tuloksissa. Kyselytutkimukseen osallistuvilla esitellään Koulutuskuntayhtymä OSAO:n vastuullisuusohjelmaan rakentuvia kestävän kehityksen toimintamalleja etukäteen työpaikkakokouksissa, joten kiinnostusta ja alustavaa sitoutumista herätellään jo useampaa kuukautta aikaisemmin. Kyselytutkimuksen ajankohta ilmoitetaan saateviestillä opetushenkilöstölle ja vastausaikaa annetaan vastauksille sopivana ajanjaksona. Opinnäytetyö ei paljasta kyselytutkimukseen osallistuvien nimiä, mutta vastaajien suorat lainaukset voidaan käyttää tulosten laadun varmistamiseksi.

4 TULOKSET

Työn tutkimuskysely kohdistettiin OSAO:n organisaatiossa Haukiputaan yksikön opetus- ja ohjaushenkilöstöön. Toiminnallinen kokonaisuus pyrkii osoittamaan tarpeen opetushenkilöstön kestävän kehityksen substanssiosaamisen ja kehitystarpeiden välillä. Kysely lähetettiin 97:lle opetus- ja ohjaushenkilölle, jossa vastausaikaa annettiin viikko. Kyselyn vastausaikaa jatkettiin tämän jälkeen vielä viikolla, jonka jälkeen saatiin lopullisia vastauksia kaikkiaan 35 kappaletta. Vastausasteeksi tuli tutkimuskyselyssä kokonaisuudessaan 36 %. Suurin osa vastanneista oli 41–50-vuotiaita 40 % tai 51–60-vuotiaita 34 %. Yli 61-vuotiaita vastaajista olivat 14 % ja loput vastaajista (11 %) alle 30-vuotiaita tai 30–40-vuotiaita, kuten kuva 5 osoittaa.

1. Mihin ikäryhmään kuulut?

● alle 30 vuotta	1
● 30-40 vuotta	3
● 41-50 vuotta	14
● 51-60 vuotta	12
● yli 61 vuotias	5
● en halua vastata	0

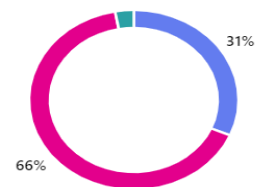

Kuva 5. Tutkimuskyselyn ikäjakauma

Vastanneiden sukupuolijakauma oli kuvan 6 mukainen. Naisia kokonaisuudessaan koko kyselystä oli 31 % ja miehiä 66 %. Yksi ei halunnut vastata.

2. Sukupuoli

● Nainen	11
● Mies	23
● En halua vastata	1

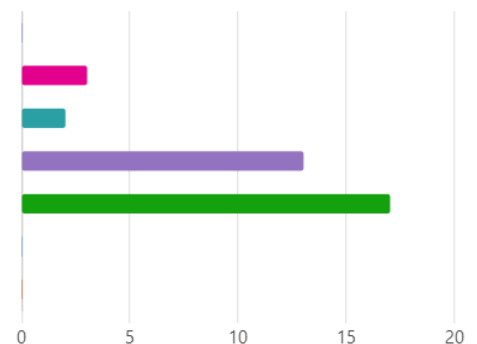

Kuva 6. Kyselyn sukupuolijakauma

Tutkimukseen osallistuneiden koulutusta voidaan tarkastella kuvasta 7. Valtaosa vastanneista (86 %) oli suorittanut alemman tai ylemmän korkeakoulukouluasteen tutkinnon. Toisen asteen koulutuksen tai erikoisammattikouluasteen tutkintoja oli vastanneista loppuilla eli 14 %. Oppilaitosorganisaatiossa opetus- ja ohjaustehtäviin vaaditaan koulutustausta, joka vaihtelee tutkintojen ja työkokemuksen perusteella.

3. Koulutustausta

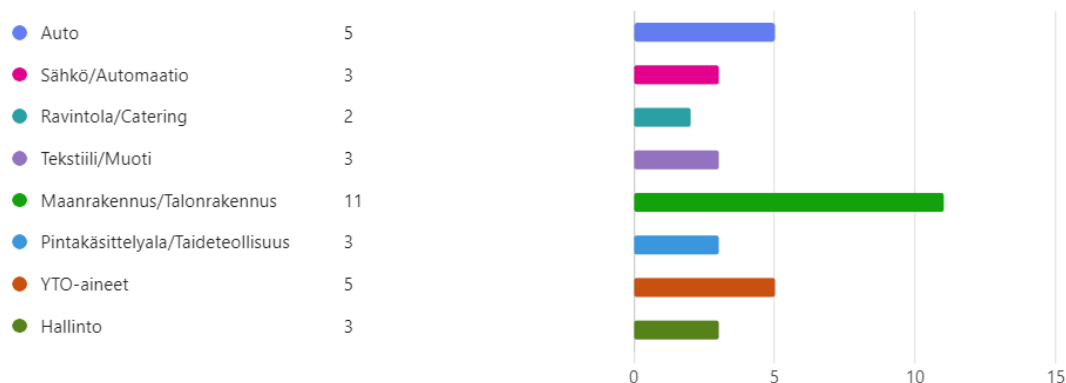
● Peruskoulu	0
● Toisen asteen koulutus (lukio ja ammattioppilaitokset)	3
● Erikoisammattikoulutusaste (ammatti -ja erikoisammattitutkinnot)	2
● Alempi korkeakouluaste (alemmat ammattikorkeakoulu ja yliopistotutkinnot)	13
● Ylempi korkeakouluaste (ylemmät ammattikorkeakoulu ja yliopistotutkinnot)	17
● Tutkijakoulutusaste (tohtoritutkinnot)	0
● Ei mikään näistä / Joku muu	0

Kuva 7. Tutkimukseen vastanneiden koulutus

Tutkimuskyselyyn valikoitui vastaajia kaikilta eri Haukiputaan yksikön koulutusaloilta. Lisäksi vastaajia ovat myös Yhteisten oppiaineiden opetus- ja ohjaushenkilöstö sekä hallinnon henkilöstö. Tämä johtuu siitä, että vaikka kestävän kehityksen opintokokonaisuus on pakollisten ammatillisten opintojen kokonaisuudessa, YTO-opetushenkilöstöllä on merkittävä tehtävä opiskelijoiden kestävän kehityksen opintojakson ja tehtävien loppuunsaattamisessa. Kuvasta 8 nähdään, kuinka aloista maarakennus/talonrakennus vastasi kyselyyn muita ahkerammin (31 %). Autoalan osuus kyselyyn vastanneista oli 14 %, sähkö- ja automaatio-alan osuus oli 9 %, ravintola- ja cateringalan osuus oli 6 %, tekstiili- ja muotialan osuus oli 9 %, pintakäsittely- ja taideteollisuusalan osuus oli 9 %, YTO-aineiden opetus- ja ohjaushenkilöstön osuus oli 14 % ja hallinnon henkilöstön vastausaste oli 9 %. Tutkimuskyselyn pyyntöön saatiin siten vastauksia kaikilta ammattialoilta.

4. Oma osaamisala

Kuva 8. Kyselytutkimukseen vastanneiden osaamisalan mukainen jakauma

Opetus- ja ohjaushenkilöstö pohti omaa käsitystään kestävästä kehityksestä kuvan 9 tavalla. Vastaajille annettiin mahdollisuus olla kyselyn väittämien kanssa täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä. En osaa sanoa -vastausvaihtoehto oli myös käytössä. Kyselyyn vastanneet olivat täysin tai jokseenkin samaa mieltä (94 %) väitteestä, jossa tiedetään mitä kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan. Myös kestävän kehityksen keskeiset periaatteet ja tavoitteet -väitteen osalta suurin osa (94 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Vastanneet olivat täysin tai jokseenkin sitä mieltä, osaavat opettaa kestävän kehityksen mukaisesti. Väitteen osalta

kuitenkin 20 % vastaajista ei osannut sanoa tai oli jokseenkin eri mieltä (6 %) omasta kestävän kehityksen opettamisesta.

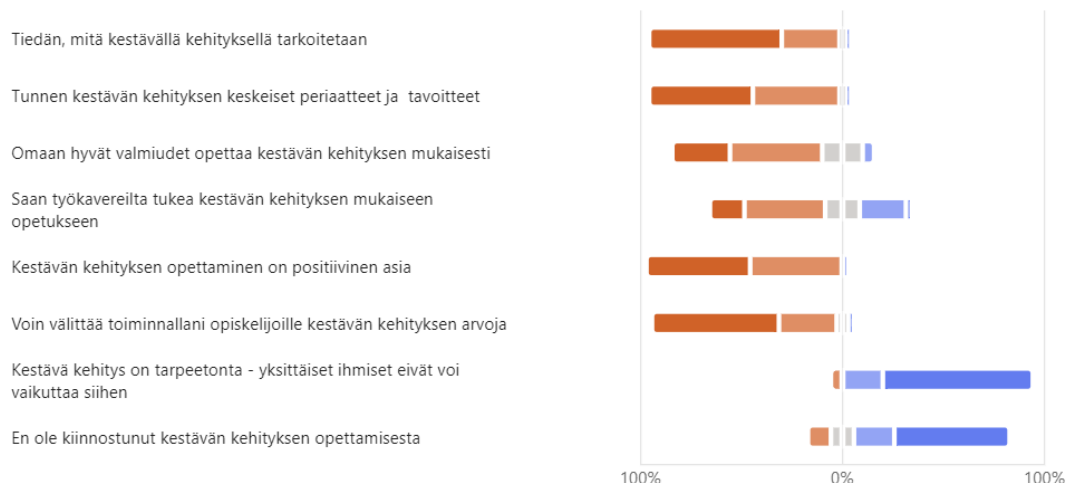
Ajatus, jossa saadaan työkavereilta tukea kestävän kehityksen opettamiseen jakoi vastauksia eniten. Täysin samaa mieltä oli 17 %. Jokseenkin samaa mieltä oli vastaajista 40 %. Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä oli 26 % ja niitä, jotka eivät osanneet sanoa oli 17 %. Kokonaisuutena siis 57 % koki saavansa tukea kestävän kehityksen opettamiseen. 43 % vastaajista olivat sitä mieltä, ettei tuki ole selvä tai riittävä. Kestävän kehityksen opettaminen koettiin positiiviseksi asiaksi (97 % vastaajista) ja kyselyyn vastaajat kokivat pystyvänsä välittämään toiminnallaan opiskelijoille kestävän kehityksen arvoja (91 %). Kestävä kehitys koettiin tarpeelliseksi, sillä ainoastaan 6 % koki sen tarpeettomaksi. Tutkimuskyselyyn vastaajista 77 % oli kiinnostunut täysin tai jokseenkin kestävän kehityksen opettamisesta ja 11 % ei osannut sanoa oliko kiinnostunut. Vastanneista 11 % ei ollut lainkaan kiinnostunut kestävän kehityksen opettamisesta.

5. Kestävä kehitys tarkoittaa yhteiskunnallista muutosta, jossa turvataan sekä nykyisille että tuleville sukupolville hyvät elä...

Kestävä kehitys koostuu neljästä osa-alueesta, ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ke...

Pohdi omaa kestävän kehityksen käsitystä.

● Täysin samaa mieltä ● Jokseenkin samaa mieltä ● En osaa sanoa ● Jokseenkin eri mieltä ● Täysin eri mieltä

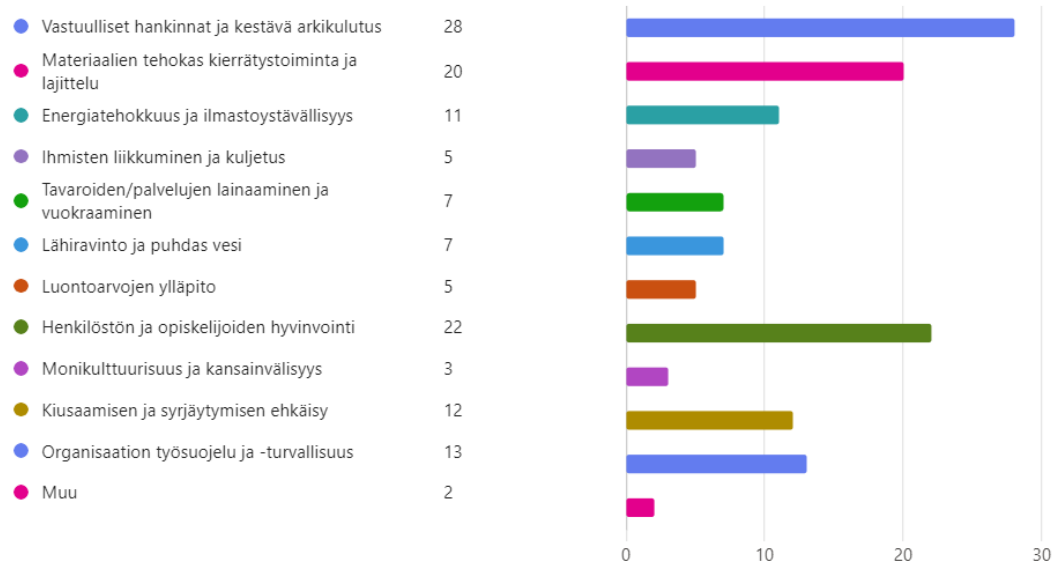

Kuva 9. Tutkimukseen vastanneiden pohdintaa omasta kestävän kehityksen käsityksestä

Tutkimukseen osallistuneiden vastaukset oman työn tärkeimmistä kestävän kehityksen osa-alueista neljä tärkeintä olivat: vastuulliset hankinnat ja kestävä arkikulutus 21 %, henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi 16 %, materiaalien

tehokas kierrätystoiminta ja lajittelu 15 % ja organisaation työsuojelu -ja turvallisuus 10 %. Ne muodostivat yhteensä 62 % kaikista vastauksista kuten kuva 10 osoittaa. Muut osa-alueet saivat hajanaisia vastauksia, niistä eniten keräsivät kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy 9 % ja energiatehokkuus ja ilmastoystävällisyys 8 % kaikista vastauksista.

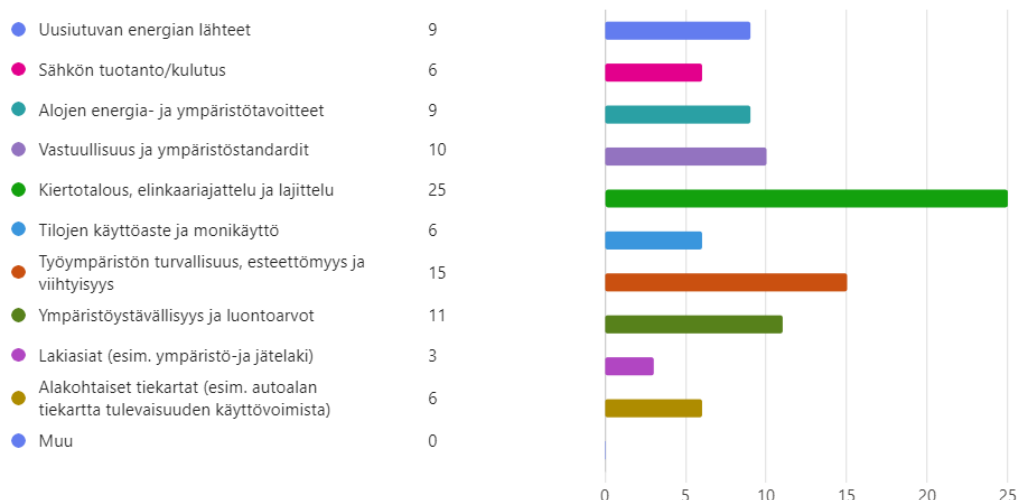
6. Valitse neljä (4) mielestäsi tärkeintä kestävän kehityksen osa-aluetta työssäsi.

Kuva 10. Kyselytutkimukseen osallistuneiden mielipide oman työn tärkeimmistä kestävän kehityksen osa-alueista

Kolme tärkeintä vaihtoehtoista koulutusteemaa kehittää vastaajien mielestä parhaiten henkilökohtaista kestävän kehityksen osaamista. Ne ovat kiertotalous, elinkaariajattelu ja lajittelu (25 % vastauksista), työympäristön turvallisuus, esteettömyys ja viihtyisyys (15 % vastauksista) ja ympäristöystävällisyys ja luontoarvot (11 % vastauksista). Kun vastauksista nostetaan vielä vastuullisuus ja ympäristöstandardit 10 %, alojen energia- ja ympäristötavoitteet 9 % ja uusiutuvan energian lähteet 9 %, saadaan kokonaisuudesta 79 % kaikista vastauksista. Muut osa-alueet vastauksista muodostavat loput, kuten kuva 11 osoittaa.

7. Mikä koulutusteema kehittää parhaiten kestävän kehityksen osaamistasi? (Valitse kolme (3) tärkeintä).

Kuva 11. Kyselyyn vastanneiden vastaukset parhaasta koulutusteemasta kestävän kehityksen osaamisen kehittämisessä

Tutkimuskyselyyn vastanneet pitivät kestävän kehityksen arvoja pääsääntöisesti positiivisena. Vastaajista 66 % eli 2/3 koki kestävän kehityksen arvot positiivisena, 30 % ei osannut sanoa ja ainoastaan 3 % kritisoi kestävän kehityksen arvoja kuvan 12 mukaan.

8. Miten tärkeitä kestävän kehityksen arvot mielestäsi ovat?

Kuva 12. Tutkimukseen osallistuneiden kestävän kehityksen arvon määrittely

Kun tarkastellaan suhtautumista kestävän kehityksen opetukseen oman ammatillisen opetuksen osana, vastauksista erittäin myönteisiä oli 57 % ja melko myönteisiä 34 %. Vastaajista 9 % ei osannut sanoa kantaansa ja kielteisesti ei suhtautunut kukaan. Kokonaisuudessaan 91 % oli jossain määrin myönteisiä kestävän kehityksen opetukseen omassa ammatillisessa opetuksessaan kuvan 13 mukaan.

Kysyttäessä opettajien ammattialan tai sen opetussisällön muutoksista kestävässä kehityksessä seuraavan viiden vuoden aikana vastaukset olivat: todella paljon 14 %, paljon 31 %, ei osaa sanoa 29 %, vähän 23 % tai ei ollenkaan 3

%. Kuva 11 osoittaa, kuinka jakaantuneet vastaukset osoittavat erilaiset näköalat kestävän kehityksen tuomaan muutokseen seuraavan viiden vuoden aikana. Vastaajat toisaalta uskovat oman opetussisällön muutokseen, mutta vastaajista moni ei osaa sanoa tai ei usko oman ammattialaansa tulevan muutoksia lähitulevaisuudessa.

9. Miten suhtaudut kestävän kehityksen opetukseen osana omaa ammatillista opetusta?

Kuva 13. Kestävän kehityksen vastausten jakauma osana ammatillista opetusta

10. Kuinka paljon mielestäsi opettamasi ammattiala / opetussisältösi muuttuu kestävän kehityksen ansiosta seura...

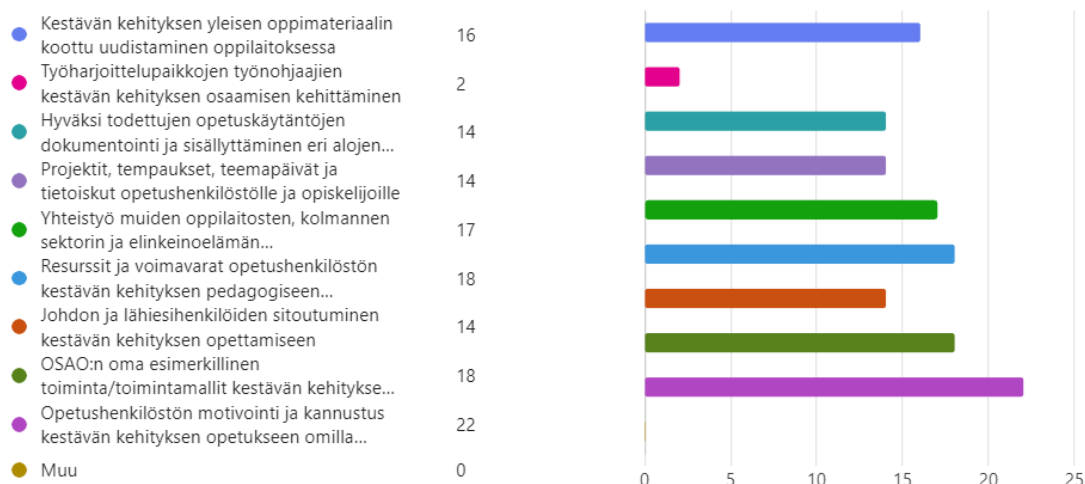
Kuva 14. Vastaajien arvio kestävän kehityksen vaikutuksesta omaan ammattialaan ja opetussisältöön.

Kyselyyn osallistuneet vastaajat arvioivat kuvassa 15 oppilaitoksen keskeisiä keinoja kestävän kehityksen opetuksen kehittämiseksi. Vastauksissa neljä tärkeintä keinoa olivat: opetushenkilöstön motivointi ja kannustus kestävän kehityksen opetukseen (17 %), resurssit ja voimavarat kestävän kehityksen pedagogiseen osaamiseen (13 %), OSAO:n oma esimerkillinen toiminta/toimintamallit kestävän kehityksen edistämiseksi arjessa (13 %) ja yhteistyö muiden oppilaitosten, kolmannen sektorin ja elinkeinoelämän kanssa (13 %). Keskeiset keinot muodostavat 56 % kaikista vastauksista ja antavat kuvan kestävän kehityksen läpileikkaavuudesta oppilaitosorganisaatiossa: Vastaajien mielestä vastuullisesti toimiva oppilaitos on kestävän kehityksen suhteen kehityskelpoinen ja elinvoimainen mikäli toteuttaa aidosti kestävän kehityksen toimintatapoja. Henkilöstön motivointi ja yhteiset toimintamallit oppilaitoksissa koetaan

tärkeinä, ja tarvitaan resursseja ja voimavaroja kestävien toimintatapojen pedagogiseen suunnitteluun sekä toteutukseen oppilaitosten välillä kuin myös työelämäyhteistyön kannalta.

11. Mitkä ovat mielestäsi keskeiset keinot oppilaitoksen kestävä kehityksen opettamisen kehittämiseksi?

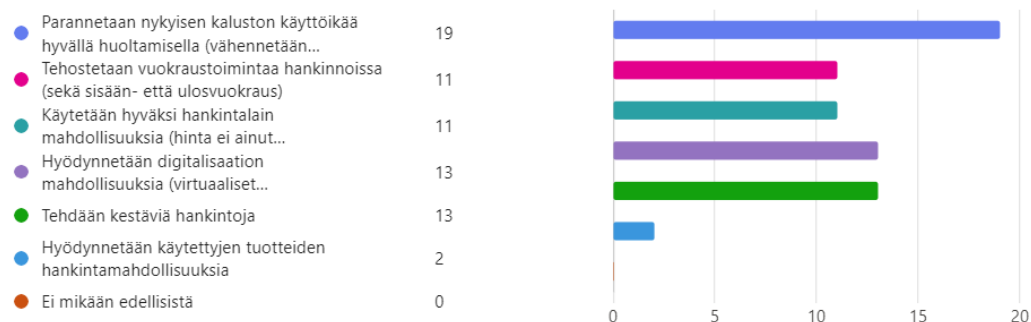
(Valitse neljä (4) keinoa)

Kuva 15. Vastaajien arvio keskeisten kestävä kehityksen keinojen kehittämiseen oppilaitoksessa

Kun tutkimuskyselyyn osallistuneilta kysyttiin, mitkä ovat kaksi oppilaitoksen vuosittaisten hankintojen kannalta tärkeintä kestävä kehitykseen huomioon otettavaa seikkaa, vastaajien vastaukset jakaantuivat seuraavasti: Tärkeimpänä asiana pidettiin nykyisen kaluston käyttöä parantamista hyvän huollon avulla (28 % vastauksista). Toiseksi tärkeimpänä asiana pidettiin kestävien hankintojen tekemistä sekä digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämistä. Molempien kohtien osuus vastanneista oli 19 %. Yhteensä tärkeimmät vuosittain oppilaitoshankintoihin valitut keinot olivat 66 % vastauksista. Oppilaitoksissa suuria hankintoja ohjaa hankintalainsäädäntö, jossa hankintahinnan painottaminen on todella merkittävä, mutta rinnalle on tullut myös kestävä kehityksen näkökulmat paremmin huomioon ottavia hankintakilpailutuksia ja sitä kautta esimerkiksi ympäristömerkittyjen tuotteiden valintamahdollisuuksia hankintalistoilta.

12. Hankinnat ovat merkittävä osa oppilaitoksen ilmastokuormitusta, Mitä mieltä olet oppilaitosten tekemistä vu...

Kuva 16. Kyselytutkimukseen osallistuneiden arvioita hankintojen tekemisestä oppilaitokseen

13. Mitä opettajana / ohjaajana pidät tärkeimpänä asiana alasi opetuksen ja työelämän kannalta kestävän kehityksen opettamisessa?

Vastaajat antoivat kestävän kehityksen alan opetuksen ja työelämän kannalta useita eri vastauksia, joita osallistujat ovat pitäneet kannaltaan omalla alallaan tärkeinä. Tässä koonti vastaajien kommentteista omiksi osa-alueikseen. Yhteenvetona voidaan todeta, että kestävä kehitys vaatii monipuolista lähestymistapaa, jossa esimerkiksi tiedon jakamisella ja asenteiden muutoksella on keskeinen rooli. Tutkimuskyselyn vastaukset on numeroitu osa-alueittain:

1. Opettajan esimerkkinä oleminen: Opettajien ja koulutuksen järjestäjien on tärkeää toimia esimerkkeinä ympäristöystävällisissä käytännöissä, kuten jätteiden lajittelussa.
 - ”Olla esimerkkinä”
 - ”Esimerkin näyttäminen”
 - ”Oma esimerkki ja asenne”
 - ”Opettajan pitää nähdä kestävä kehitys itse tärkeänä. Jos opettajaa ei se kiinnosta tai hänellä ei ole opettamiseen resurssia, niin se välittyy myös opiskelijoille negatiivisesti”
 - ”elinkaariajattelu yhteinen vastuu oma esimerkki käytännön toiminnassa”
2. Ympäristöystävällisten teknologioiden opettaminen opiskelijoille:
 - ”Opiskelijoiden tulisi ymmärtää vaihtoehtoja, kuten sähkö- ja hybridiautojen teknologiat sekä uusiutuvat energialähteet, ja osata arvioida niiden etuja ja haasteita”

- "Ympäristöystävällisten teknologioiden ja käytäntöjen opettaminen"*
- "Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää erilaisia vaihtoehtoja, kuten sähköautojen ja hybridautojen teknologiaa sekä uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä"*
- "Opiskelijoiden tulisi osata arvioida teknologisten ratkaisujen etuja ja haasteita autoalan näkökulmasta"*
- "Ajoneuvojen energianlähteiden kehittämisen taustalla olevan isomman kuvan selkeyttämällä alan toimijoille"*
- "Työkoneiden sekä muiden työtapojen ympäristöystävällisyys"*

3. Energian ja veden käyttö arkityössä: Kestävä energian ja veden käyttö on keskeistä, ja tiedon jakaminen auttaa ohjaamaan kohti kestävämpää tulevaisuutta.

- "Energian ja veden käyttöä"

4. Kestävä kehitys kaikessa opetuksessa: Kestävän kehityksen periaatteet tulisi integroida kaikkiin opetuksen osa-alueisiin ja arkeen.

- "Kestävän kehityksen asioiden integroiminen kaikkeen opetukseen ja arkielämään koulussa"

- "Kestävän kehityksen teemojen on näyttävä arjen valinnoissa. Muuten se jää juhlapuheeksi"

- "Monikulttuurisuustietoisuuden lisäämistä kulttuurisessa muutoksessa"

5. Asennekasvatus ja henkilökohtaisten asenteiden muuttaminen: Opettajien asenteet vaikuttavat oppilaiden suhtautumiseen kestävä kehityksen teemoihin. On tärkeää, että opettajat pitävät kestävä kehitystä tärkeänä.

- "Asennekasvatusta ja koulutuksen järjestäjän esimerkillistä toimintaa esim. Jätteiden lajittelussa ja tavaran tilaamisessa"

- "Opettajan asenne heijastuu oppilaiden kestävä kehityksen teemojen omaksumiseen"

- "Asenne"

- "Asenteiden ja toimintakulttuurin muuttaminen, alan työntekijät eläköityvät vauhdilla ja oppilaitoksella on tärkeä rooli nuorten tekijöiden asennekasvatuksessa"

6. Kiertotalous ja elinkaariajattelu: Kiertotalouden ja elinkaariajattelun edistäminen on tärkeää, ja materiaalien järkevä käyttö sekä kierrätys ovat keskeisiä periaatteita.
- "Kiertotalous, elinkaariajattelu ja lajittelu"*
 - "Materiaalin käytössä ei jää hukkaa. Kierrätetään oikein"*
 - "Perusasiat, eli kierrättämiset ja tuotteiden järkevä käyttö"*
 - "Laajentaa kierrätysmateriaalien käyttöä"*
 - "Materiaali- ja energiatehokkuus sekä oikeaoppinen kierrätys"*
7. Vastuullisuus ja koko yhteisön sitoutuminen: Vastuu omasta toiminnasta ja toisten huomioiminen ovat tärkeitä.
- "Tiedon jakaminen ja ohjaaminen kestävämpään tulevaisuuteen"*
 - "Organisaation ja koko työyhteisön johdonmukaista sitoutumista, napakkaa perusteltua viestintää ja mahdollisen kritiikin vastaanottamista rakentavasti"*
 - "Pitäisi pyrkiä päästä neutraaliin kohtuullisessa ajassa"*
 - "Vastuullisuus omasta tekemisestä ja toisista huolehtiminen"*
8. Ajantasainen tieto kestävästä kehityksestä: Opettajien tulisi varmistaa, että opiskelijat saavat ajankohtaista tietoa kestävästä kehityksestä ja sen merkityksestä.
- "Lakiasioiden noudattaminen, hyvien käytäntöjen tuominen ilmi"*
 - "Ajantasaisen tiedon saaminen/löytäminen helposti"*
 - "Pidän tärkeänä, että opiskelijoille tulee ymmärrys siitä, miksi kestävä on tärkeää"*
 - "Opetettaisiin käyttämään koneita ja laitteita niin, että ne säilyisivät mahdollisimman pitkään hyvässä kunnossa rikkoontumatta. Opetusvälineistön pitäminen ajan tasalla, uudempi välineistö, vanhemmista välineistä luopuminen"*
9. Koulutuksen ja yhteistyön mahdollisuudet oppilaitoksessa: Henkilöstön kouluttautuminen ja yhteistyö yritysten kanssa ovat tärkeitä kestävä kehityksen edistämiseksi.
- "Kestävä kehityksen mukaista toimintaa on alallamme paljon ja sitä voidaan mielestäni vieläkin lisätä ja tehostaa"*
 - "Henkilöstön mahdollisuus kouluttautumiseen ja yhteistyö yritysten kanssa"*

Ammatillisissa perustutkinnoissa on sekä pakollinen kestävän kehityksen opetuskokonaisuus että valinnainen opetuskokonaisuus. Kysyttäessä vastaajien halukkuutta kestävän kehityksen opetuksen kehittämisestä joko pakollisen kurssin opetussisällön lisäämisellä tai vaihtoehtoisesti valinnaisen tutkinnon osan lisätarjoamisella, vastaukset olivat seuraavat: Suurin osa vastaajista (60 %) oli sitä mieltä, että kaikkiin tutkintoihin pitää lisätä pakollista kestävän kehityksen koulutusta. Loput (40 %) taas olivat kestävän kehityksen valinnaisen tutkinnonosan tarjoamisen kannalla opiskelijoille. (kuva 17).

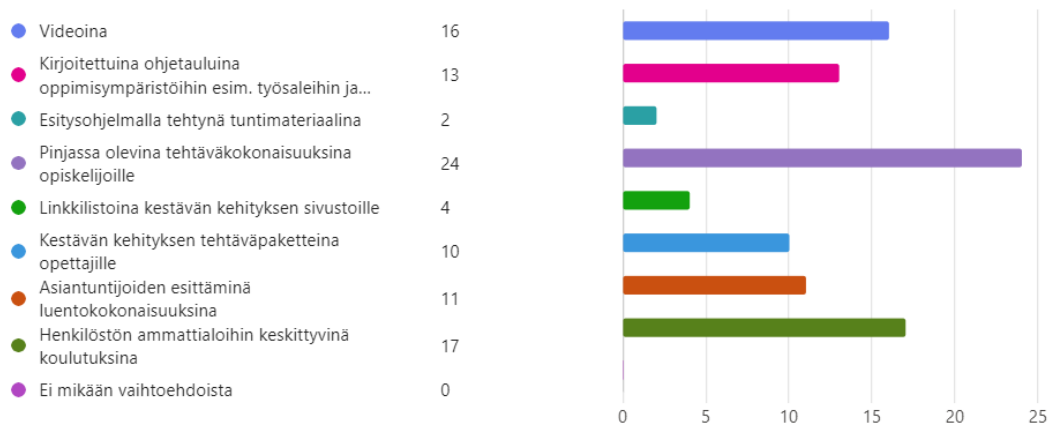
14. Valitse osaamisen kannalta parempi vaihtoehto

Kuva 17. Vastanneiden vaihtoehtojakauma kestävän kehityksen lisäämisestä opetukseen ammatillisissa tutkinnoissa

Tutkimuskyselyn vastaukset kestävän kehityksen oppimateriaalien kehittämistavasta opettajille ja opiskelijoille, kun vastaajat saivat valita kolme vaihtoehtoa. Oppimateriaalin kehittäminen onnistuu vastaajien mielestä parhaiten Pinjassa eli yksikön sisältöalustassa olevien tehtäväkokonaisuuksina (25 %) vastaajista, henkilöstön ammattialoihin keskittyvinä koulutuksina (18 %) ja videoina (16 %) vastaajista. Kokonaisuutena ne olivat yhteensä 59 % kaikista vastauksista. (Kuva 18). Myös kirjoitetut ohjetaulut oppimisympäristöihin, asiantuntijoiden esittämät luentokokonaisuudet sekä opettajille suunnatut kestävän kehityksen tehtäväpaketit saivat jonkin verran kannatusta (yhteensä 36 % vastauksista).

15. Kun kestävän kehityksen oppimateriaalia kehitetään opettajille ja opiskelijoille, mitkä ovat mielestäsi tärkeim...

Kuva 18. Tärkeimmät tavat kehittää kestävän kehityksen oppimateriaalia opettajille ja opiskelijoille

Kuvassa 19 tarkastellaan sitä, kuinka paljon vastaajien mielestä oppilaitos kannustaa käyttämään opetuksessa kestävän kehityksen mukaisia vastuullisuusperiaatteita. Tasot ovat määritetty numeroasteikolla 1-5, ja keskimääräiseksi arvioksi tasosta vastaajat antoivat 2,77 kokonaisarviona. Kyselytutkimuksen tasoarvio asettuu näin neutraalin tason alapuolelle.

16. Kuinka paljon mielestäsi oppilaitoksesi kannustaa käyttämään opetuksessa kestävän kehityksen mukaisia vast...

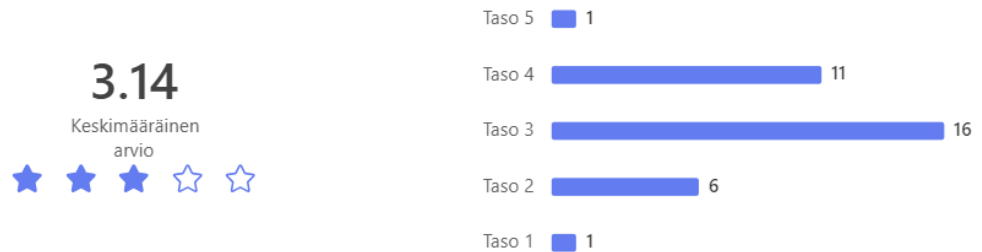

Kuva 19. Oppilaitoksen oman kannustuksen arviointikaavio vastuullisuuden opettamisessa

Kuvassa 20 vastaajat ovat arvioineet omia käytettyjä opetussisältöjään kestävän kehityksen ja vastuullisuuden laadun kannalta. Tasot on määritetty numeroasteikolla 1-5, ja keskimääräiseksi arvioksi tasosta vastaajat antoivat 3,14 kokonaisarviona. Kyselytutkimuksen tasoarvio asettuu näin hieman neutraalin tason yläpuolelle.

17. **Oma arviointi käyttämiesi opetussisältöjen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden laadusta.**

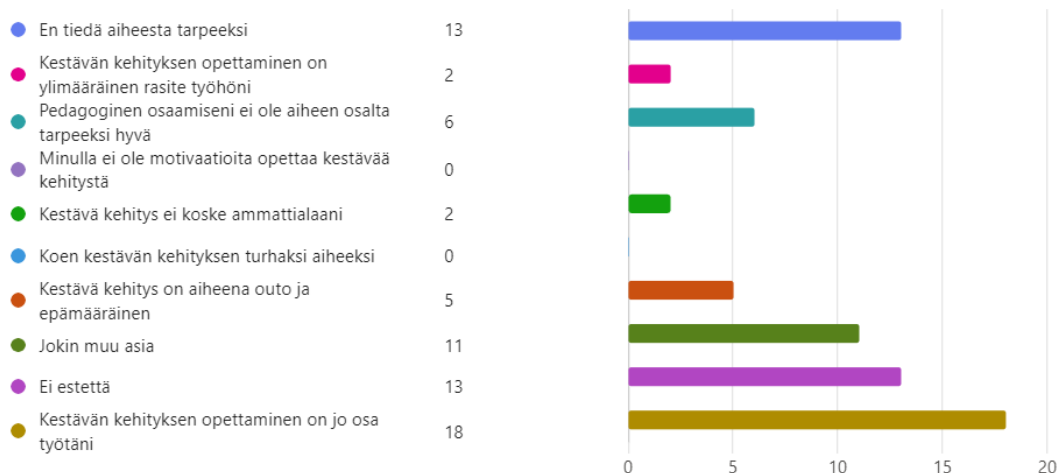
(Valittujen tähtien määrä = laadukkuus)

Kuva 20. Oppilaitoksen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden laadun arviointikaavio.

Kyselyssä tiedusteltiin myös asioista, jotka mahdollisesti estävät kestävän kehityksen opettamista ammattialoilla. Tehtävänä oli valita kaksi tärkeintä seikkaa. Vastaajista 26 % ilmoitti, että kestävän kehityksen opettaminen on jo osa heidän työtään ja 19 % oli sitä mieltä, ettei estettä ole. Tutkimuskyselyn vastaajista 19 % ilmoitti, ettei tiedä kestävän kehityksen aiheista tarpeeksi. Vastaajista 16 % ilmoitti esteenä olevan jonkin muun asian. Tutkimuksessa osa (16 %) oli sitä mieltä, että oma pedagoginen osaaminen ei ole aiheen osalta tarpeeksi hyvä tai kestävä kehitys on aiheena outo ja epämääräinen.

18. Mitkä asiat mahdollisesti estävät kestävän kehityksen opettamista osana ammattialan opetusta? (Valitse (2) kaksi tärkeintä...)

Kuva 21. Kestävän kehityksen opettamisen estävät seikat ammattialojen opettamisessa

19. **Mitä muuta kehittämisehdotuksia / palautetta haluat kertoa kestävän kehityksen opetuksesta OSAO:lla.**

Tutkimuskyselyn viimeisessä kysymyksessä vastaajat saivat tuoda omia kehittämisehdotuksiaan ja antaa palautetta kestävän kehityksen opetuksesta

OSAO:lla. Yhteenvetona voidaan todeta, että kestävän kehityksen opetuksessa on hyviä käytäntöjä, mutta kehittämistä ja yhtenäistämistä tarvitaan edelleen. Palautteena tuli monenlaisia vastaajien kommentteja, joita olen koonnut aihealueittain yhteen.

1. Aiheen näkyvyys: Kestävä kehitys tulisi olla jatkuvasti esillä opetuksessa ja päivittäisessä toiminnassa.
 - "Asia pitää olla esillä"*
 - "Varmastikin pitäisi olla enemmän vielä päivittäisessä toiminnassa aiheena mukana"*
 - "Asia on hyvin ajankohtainen"*

2. Pinja-kurssi: Kurssi on hyvin kehitetty perusasioiden opettamiseen, mutta sen toteutus ja arviointi riippuvat paljon opettajasta. Onko se riittävää, että koko kestävän kehityksen opetus perustuu vain yhteen kurssiin.
 - "Pinjassa on hyvin kehitetty kurssi, jolla pystyy opettamaan vain perusasiat"*
 - "Opiskelijoiden mukaan tuntuu olevan hyvin paljon opettajasta kiinni, miten se Pinjakurssi pitää olla tehty ja miten se arvioidaan. Aika hurjaa, jos vain yhden kurssin varassa on koko yksikön kestävän kehityksen opettaminen"*

3. Asenteet: Vanhoja ja huonoa asenteita ei saisi esitellä nuorille opiskelijoille.
 - "Jos on vanhoja/huonoja asenteita itsellä, toivoisi ettei niitä enää jaettaisi nuorisolle"*
 - "Alkutekijöissä"*
 - "OSAO nostaa asiaa kovasti esille mainospuheissa, käytännön toimet valitettavasti jäävät hyvinkin vähälle"*
 - "Pikkuhiljaa eteenpäin. Resurssiongelma tämä taitaa suurimmaksi osaksi olla. Tärkeä asia, mutta se ei saa olla pois ammattitaidon hankinnasta"*
 - Kestävän kehityksen mukaisia käytänteitä on käytetty jo ajat sitten normaalissa toiminnassa (tasa-arvo, energian ja raaka-aineiden säästäminen, toisten huomioiminen).*

Nyt ne on vain niputettu tämän yhden teeman alle”

–”ei ole nyt antaa ideoita/palautetta”

4. Koulutus ja materiaalit: Opetushenkilöstön koulutusta tarvitaan, ja Pinjamateriaaleja tulisi kehittää opettajien ja opiskelijoiden tueksi.
 - ”Kestävän kehityksen opetukseen laatua saadaan paremmaksi, kun opetushenkilöstöä koulutettaisiin asiaan ja kehitettäisiin alakohtaisesti esim. lisää Pinjamateriaaleja opettajien avuksi ja opiskelijoiden hyödyksi”*
 - ”Periaatteessa ei ole estettä opettaa, mutta nyt kurssi on jäänyt opiskelijoiden itsenäisesti toteutettavaksi, mikä on harmi. Aiheesta voisi saada enemmän irti.*
 - Lukujärjestykseen selkeästi merkittävä, milloin ammatillinen opettaja opettaa Pinjasta pakollisen yto keke-kurssin. Riittävästi aikaa tähän, niin samalla voisi laajentaa omaan alaan liittyvää kekeä. Minusta pakollisen keke-kurssin viimeiset tehtävät Pinjassa ovat hyviä ja soveltuvat omaan ammattialaani hyvin (tekstiili- ja muotiala)”*
 - ”OSAO:n pitäisi yhtenäistää kestävän kehityksen opetus joka yksikössä, kuten muutkin kaikkia koskevat kurssit”*
 - ”Pitäisi olla yto-opetuksen piirissä pääosin”*
 - ”Esimerkiksi pitkän linjan opettajilla on ajatuksia miten voisi tehostaa simulaattoreiden käyttöä”*
 - ”Resurssiongelmien ei tulisi estää ammattitaidon hankintaa”*
5. Yhteistyöprojektit: Lisää vastuullisuuden yhteistyöprojekteja muiden oppilaitosten kanssa voisi rikastuttaa oppimiskokemusta.
 - ”Lisää vastuullisuuden yhteistyöprojekteja muiden oppilaitosten kanssa”*
 - ”Tutustuminen Suomessa ja paikkakunnalla alan työpaikkoihin sekä yrittäjiin, jotka hyödyntävät kierrätystarvikkeita/materiaaleja”*
 - ”Opiskelijoiden tulisi tutustua paikallisiin yrityksiin, jotka hyödyntävät kierrätystarvikkeita”*
6. Läpileikkaavuus: Kestävä kehitys pitäisi olla läpileikkaava teema kaikissa tutkinnoissa, ei vain erillisenä osana.

-”Kestävä kehitys pitäisi olla läpileikkaavana kaikissa tutkinnoissa, ei erillisenä tutkinnon osana”

7. Yhteiset toimintapäivät: Useammat yhteiset aktiviteetit, kuten siivoustal-
koot, voisivat lisätä opiskelijoiden sitoutumista ja ymmärrystä kestä-
västä kehityksestä.

*-”Yhteisiä toimintapäiviä (tontin siivous, työsalien siivous, kaluston tar-
kastus ja tavaroiden järjestelyt) useammin.*

*Samalla kerrotaan kestäväns kehityksen tärkeydestä ja saadaan opiske-
lijat tekemään asioita pienryhmissä.*

Hyvällä ilmalla ulkona makkaran paistoa / kahvia ym pientä”

8. Käytännön toimet: Tarvitaan konkreettisia toimia ja hyviä luennoitsijoita,
jotka voivat innostaa opiskelijoita.

-”Hyvät luennoitsijat”

-”Suunta on parempi”

-”Käytännön toimia”

5 TULOSTEN TARKASTELU

Tutkimus tehtiin laadullisena tapaustutkimuksena tutkijan organisaation eli Koulutuskuntayhtymä OSAO:n ja opetushenkilöstön kestäväns kehityksen toi-
minnasta. Lähes kaikki kyselytutkimukseen ovat tutkijalle jotenkin tuttuja ihmi-
siä, mutta puolueettomuus säilytettiin koko tutkimuksen ajan. Tässä opinnäy-
tetyössä säilytetään objektiivisuus ja asioita tarkastellaan eri näkökulmista.
Sosiaaliset suhteet eivät voi vaikuttaa tuloksiin ja asioita käsitellään niiden to-
dellisilla nimillä katsomatta, oliko niistä tietyin osin hyötyä tai haittaa. Myös ni-
mettömyys säilytetään opinnäytetyössä, eikä näin voida kohdentaa mitä kukin
tutkittava sanoo tai missä työtehtävässä tutkittava on. Opinnäytetyön paino-
piste on Haukiputaan yksikössä vastuullisuuden toimintamallissa, jossa perus-
tutkinnon opiskelijoiden pakollisen kestäväns kehityksen edistämisen opintojak-
son arviointi tehdään nykyisellään ammatillisten aineiden opetushenkilöstön
toimesta. Valinnaisten kestäväns kehityksen opintojaksojen arvioinnin tekevät
yhteisten aineiden opettajat.

Kyselyyn oli valittu yksiköstä opetus- ja ohjaushenkilöstöä kaikilta koulutusaloilta niin, että naisia että miehiä oli lähes yhtä paljon. Tässä kyselyssä miehet olivat innokkaampia vastaamaan kyselyyn. Tarkasteltaessa kyselyn saaneiden henkilöiden koulutustaustaa, korkean koulutusasteen omaavat opetus- ja ohjaushenkilöt ovat osallistuneet vastauksillaan kyselyyn ahkerammin kuin ne, joilla ei ole korkeakoulutaustaa. Tutkimusta suunniteltaessa mukaan haluttiin kaikki yksikön ammattialat ja vastauksia myös saatiin kaikilta ammattialoilta. Hallinnon rooli kyselyssä ja vastauksissa oli myös tärkeä, sillä oppilaitoksen johdon merkitys kestävän kehityksen koulutuksen kokonaiskäsityksen luomisessa on merkittävä. Organisaation johdonmukainen sitoutuminen ja rakentava viestintä ovat avainasemassa, kun rakennetaan koulutusyhteisön vastuullisen toiminnan toimintamallia.

Tutkimuskysely osoittaa, että OSAO:n Haukiputaan yksikön opetus- ja ohjaushenkilöstö tietää, mitä kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan ja he tuntevat kestävän kehityksen periaatteet ja tavoitteet. Työtovereilta saamaansa tukeen vastuullisuuden opetuksesta, yksikössä vajaa 60 % vastaajista koki saavansa tukea ja reilu 40 % taas puolestaan vastasivat, ettei tukea tule. Kyselyn vastaajat lähes poikkeuksetta vastasivat kokevansa kestävän kehityksen positiiviseksi asiaksi ja pystyvät välittämään vastuullisuuden arvoja opiskelijoilleen. Suurin osa oli myös kiinnostunut opettamaan kestävää kehitystä, mutta noin 10 % opettajista ei ollut kiinnostunut. Tärkeimmät opetuksen kestävän kehityksen osa-alueet opetushenkilöstön mielestä ovat: vastuulliset hankinnat ja kestävä arkikulutus, henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi, materiaalien tehokas kierrätystoiminta ja lajittelu ja organisaation työsuojelu -ja turvallisuus. Ne muodostavat valtaosan kyselyn vastauksista. Haukiputaan opetus- ja ohjaushenkilöstön mielestä koulutusteemat, joilla he kokevat opetuksensa kehittyvän ovat: kiertotalous, elinkaariajattelu ja lajittelu, työympäristön turvallisuus, esteettömyys ja viihtyisyys ja ympäristöystävällisyys sekä luontoarvot.

Haukiputaan yksikössä opetushenkilöstö pitää vastuullisuuden opetusteemoja pääosin positiivisena. Myös tarkasteltaessa kestävän kehityksen teemojen opetusta osana omaa ammattialan opetusta saatiin kokonaisuudessaan lähes poikkeuksetta myönteisiä vastauksia. Seuraavan viiden vuoden opetussisällön tulevaisuuden näkymään opetushenkilöstö jakaantui aika paljon. Kestävän kehityksen opetus muuttaa paljon tai todella paljon oman ammattialan opetusta

lähes joka toisen mielestä. Loput vastasivat, että eivät osaa vastata kysymyseen tai opetusarki muuttuu vähän tai ei ollenkaan aiheen osalta. Vastaajat toisaalta uskovat oman opetussisällön muutokseen, mutta vastaajista moni ei osaa sanoa tai ei usko oman ammattialaansa tulevan muutoksia lähitulevaisuudessa.

Kyselyn vastaajien keskeiset keinot oppilaitoksen kestäväen kehityksen opettamisen kehittämisessä ovat: opetushenkilöstön motivointi ja kannustus kestäväen kehityksen opetukseen, resurssit ja voimavarat kestäväen kehityksen pedagogiseen osaamiseen, OSAO:n oma esimerkillinen toiminta/toimintamallit kestäväen kehityksen edistämiseksi arjessa ja yhteistyö muiden oppilaitosten, kolmannen sektorin ja elinkeinoelämän kanssa. Ne muodostavat 56 % kaikista vastauksista ja antavat kuvan kestäväen kehityksen läpileikkaavuudesta oppilaitosorganisaatiossa: Vastaajien mielestä vastuullisesti toimiva oppilaitos on kestäväen kehityksen suhteen kehityskelpoinen ja elinvoimainen mikäli toteuttaa aidosti kestäväen kehityksen toimintatapoja. Henkilöstön motivointi ja yhteiset toimintamallit oppilaitoksissa koetaan tärkeinä, ja tarvitaan resursseja ja voimavaroja kestävien toimintatapojen pedagogiseen suunnitteluun sekä toteutukseen oppilaitosten välillä kuin myös työelämäyhteistyön kannalta.

Hankintojen osuus oppilaitosten vastuullisuuden parantamisessa on syytä muistaa ja siksi kyselyssä tiedusteltiin kahta oppilaitoksen vuosittaisten hankintojen kannalta tärkeintä kestäväen kehitykseen huomioon otettavaa seikkaa. Tärkeimpänä asiana pidettiin nykyisen kaluston käyttöiän parantamista hyvän huollon avulla ja toiseksi tärkeimpänä asiana pidettiin kestävien hankintojen tekemistä sekä digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämistä. Oppilaitoksissa suuria hankintoja ohjaa hankintalainsäädäntö, jossa hankintahinnan painottaminen on todella merkittävässä osassa. Tämän seikan huomioonottamista on syytä pohtia, sillä rinnalle on tullut myös kestäväen kehityksen näkökulmat paremmin huomioon ottavia hankintakilpailutuksia ja sitä kautta esimerkiksi ympäristömerkittyjen tuotteiden valintamahdollisuuksia hankintalistoilta. Kyselyvastauksissa saatiin myös kommentteja ympäristöystävällisten teknologioiden käytöstä opetuksessa; työkoneiden käyttöä ja hankintaa voi korvata opetuksessa myös erilaisten simulaatioiden avulla.

Tutkimuksessa annettiin vastaajille mahdollisuus vastata avoimilla vastauksilla opetuksensa tärkeistä vastuullisuuden opetuskeinoista. Tutkimuskyselyyn vastanneet osallistujat pitivät kestävän kehityksen kannalta oman alan opetuksessaan tärkeänä esimerkkien näyttämisen ja itse toimimalla vastuullisesti. Arkielämässä esimerkiksi veden ja energiansäästön sekä muiden ystävällisten teknologioiden opettaminen opiskelijoille koettiin merkittävänä asiana. Useissa vastauksissa mainittiin myös, että kestävän kehityksen periaatteet tulisi integroida kaikkiin opetuksen osa-alueisiin ja arkeen. Voidaankin perustellusti väittää tutkimuskyselyn perusteella, että opetushenkilöstö kokee asennoitumisensa vastuullisuuteen samalla edistävän esimerkiksi opiskelijoiden kykyä muutoksentehtävien ja vastuullisuusajatteluun. Opettajat toimivat ammattioppilaitoksessa opiskelijoille vastuullisuuden roolimallina kestävän kehityksen arvojen ja toimintatapojen toteuttamisesta. (Cotton, D., Shiel, C. & Paço, A. 2016), (Schiefele ym., 2013).

Kyselyyn osallistujien halukkuus kestävän kehityksen opetuksen kehittämiseen opetussisältöjen jakautui seuraavasti. Pakollisen kurssin opetussisällön lisäämisen kannalla kaikkiin opintoihin oli 60 % opetushenkilöstöstä ja vaihtoehtoisesti valinnaisen tutkinnon osan lisätarjoamisen kannalla 40 % vastaajista. Tutkimuskyselyn vastaukset kestävän kehityksen oppimateriaalien parhaista kehittämistavoista opettajille olivat yksikön sisältöalustassa (Pinjassa) olevien tehtäväkokonaisuuksien lisääminen, henkilöstön ammattialoihin keskittyvät koulutukset ja teemavideot. Opetushenkilöstö antoi tutkimuksessa mielenkiintoisen arvion vastauksissaan oppilaitoksen kannatuksesta vastuullisuusperiaatteisiin sekä omista käyttämistään opetussisällöistään kestävän kehityksen laatuun nähden. Oppilaitoksen kannustus on opetushenkilöstön mukaan vaatimatonta, arvosana on ainoastaan 2,77. Omien käyttämiensä opetussisältöjen laatua vastauksissa arvioitiin arvosanalla 3,14. Maksimiarvosanan ollessa 5,00 voidaan todeta, että selkeää parantamistarvetta sekä oppilaitoksen kannatuksessa että opetusmateriaalien laadukkuudessa vastuullisuuden ja kestävän kehityksen lisäämiseen on. Opetushenkilöstöltä tiedusteltiin myös, mikä voi olla esteenä ammattialoilla kestävän kehityksen esteenä. Vastaajista 26 % ilmoitti, että kestävän kehityksen opettaminen on jo osa heidän työtään ja 19 % oli sitä mieltä, ettei estettä ole. Tutkimuskyselyn vastaajista 19 % osa ilmoitti, ettei tiedä kestävän kehityksen aiheista tarpeeksi. Vastaajista 16 % ilmoitti esteenä olevan jonkin muun asian. Tutkimuksessa 16 % vastaajista oli

sitä mieltä, että oma pedagoginen osaaminen ei ole aiheen osalta tarpeeksi hyvä tai kestävä kehitys on aiheena outo ja epämääräinen.

Tässä kyselyssä OSAO:n Haukiputaan opetushenkilöstölle annettiin myös mahdollisuus kertoa kehittämissuunnitelmistaan ja palautetta kestävästä kehityksen opettamisen osalta OSAO:lla. Vastaajien mielestä kestävästä kehityksen tulisi olla jatkuvasti esillä opetuksessa ja päivittäisessä toiminnassa. Pakollinen kestävästä kehityksen kurssi on hyvin kehitetty perusasioiden opettamiseen, mutta sen toteutus ja arviointi riippuvat paljon opettajasta. Vastaajat pohtivat vastauksissaan, voiko koko kestävästä kehityksen opetus perustua vain yhteen kurssiin ja pitäisikö opetuskokonaisuutta laajentaa valinnaisten kurssien suuntaan, koska niitä on jo tarjolla. Opiskelija voi valita jo nyt valinnaisista osaamistavoitteiden opinnoista valita yhteisiin tutkinnon osiin sisältyvää monipuolista kestävästä kehityksen osaamista enintään 9 osaamispisteen verran. Valinnainen ilmastovastuullinen toiminta on 15 osaamispisteen arvoinen opintojakso ja alustavasti on tiedossa, että ilmastovastuullisen toiminnan kaltaisia opintojaksokokonaisuuksia on tulossa lisää ammatillisiin tutkintoihin. Opetushenkilöstön toivoi vastauksissaan lisäkoulutusta ja Pinjamateriaaleja tulisi kehittää opettajien ja opiskelijoiden tueksi vastuullisuuden arkikäyttöön läpileikkaavana ammattialoille. Sen lisäksi toivottiin yhteisiä aktiviteetteja kestävästä kehityksen arkiteemoilla, jotka voisivat lisätä opiskelijoiden sitoutumista ja ymmärrystä kestävästä kehityksestä. (Donche V, Sinakou E, Van Petegem P. 2022). Ennen kaikkea tietotaidon ja resurssien osalta toivottiin konkreettisia toimia ja hyviä luennoitsijoita, jotka voivat innostaa opetushenkilöstöä ja opiskelijoita sitoutumaan vastuullisiin kestävästä kehityksen toimintamalleihin.

<u>Yhteiset pakolliset tutkinnon osat: kestävästä kehityksen edistäminen, 1 osp</u>
<u>Yhteiset valinnaiset tutkinnon osat: kestävästä kehityksen valinnaiset, 9 osp</u>
<u>Valinnainen ammatillinen tutkinnon osa: esimerkiksi ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp</u>

Kuva 22. Mallikuva nykyisen ammatillisen perustutkinnon mukaisista kestävästä kehityksen tutkinnonosista. (eperusteet, Opetushallitus 2025).

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuskyselyyn vastaajien mukaan kestävän kehityksen opettamisen ja ohjaamisen keskiössä ammatillisessa oppilaitoksessa ovat esimerkillinen toiminta omassa opetusarjessa, ajanmukaisen tiedon välittäminen opiskelijoille ja asenteiden muokkaus organisaatiossa. Koulutuskuntayhtymä OSAO:n Haukiputaan yksikön osalta kestävän kehityksen periaatteet tulisi integroida kaikkiin opetuksen osa-alueisiin ja arkitekemiseen. Osaamisen kehittämisen pitää painottaa opetushenkilöstön omia kokemuksia ja tulevaisuusorientaatiota, koska opetusosaamista on ja vastuullisuuden opettaminen koetaan positiiviseksi. Organisaation johdon tehtävä on mahdollistaa jatkuvan kestävyysosaamisen kehittämisen (koulutuksen, tutkintojen, kumppanuuksien ja hankkeiden jne.) avulla. Oppilaitoksen ammattialojen on syytä tunnistaa omat kestävyyshaasteensa ja edistää kestävyysratkaisuja ohjauksella sekä koulutuksella. Opetusresurssia ja lisäinformaatiota kestävän kehityksen opetukseen tarvitaan. Alojen vastaavat johdon esimiehet ja hallinto on tärkeää saada mukaan kehitystyöhön. Oppilaitoksen on tärkeää varmistaa, opiskelijat saavat ajankohtaista tietoa kestävästä kehityksestä ja sen merkityksestä oppilaitostyöskentelyyn ja työharjoitteluihin. On myös tärkeää kehittää aktiivisesti ratkaisuja pedagogiikkaan ja investoida oppimisympäristöihin. Tavoitteena voi olla selkeä kestävän kehityksen osaamispolku, jonka toteutumista seurataan reaaliaikaisesti.

Opetushenkilöstön kestävän kehityksen sisäistäminen osaksi omaa opettamista voi olla haastavaa. Kun kestävän kehityksen teemat sisällytetään oppimissisältöihin ja arkisiin toimintamalleihin, asian esitleminen ja aiheesta esittely oppilaitoksen tiimin toimesta muulle opetushenkilöstölle on suunniteltava huolella. Niiden täytyy olla yhteensopivia. Oppilaitoksen henkilöstön kestävän kehittämisen osaamiseen lisätyt resurssit ovat silloin merkittävästi lisäämässä myös henkilöstön ekososiaalista sivistystä. Hyvin kohdennettu ja asiasisällöltään yksilöllinen oppimismateriaali palvelee ja motivoi koko henkilöstöä modifioimaan toimintamalleja, kun taas huonosti rakennettu ja liian laajasisältöinen sekä vaikeasti ymmärrettävä materiaali heikentää oppimis- ja opetusmotivaatioita kestävän kehityksen edistämisen kannalta. Itseasiassa huonosti suunnit-

teltu kestävän kehityksen opetusmateriaali ei ollenkaan kehittä opetushenkilöstön motivaatiota opettaa vastuullisuustoimia, vaan jopa laskee orastavaa lähötasoa entisestään.

Tutkimuskyselyssä esiin noussut mielipide pakollisesta kurssista ja kestävän kehityksen opetuksen suppeasta sisällöstä on mielenkiintoinen. Pitäisikö opetuskokonaisuutta laajentaa valinnaisten kurssien suuntaan, koska niitä on jo tarjolla? Opetushenkilöstö toivoi vastauksissaan lisäkoulutusta ja vastuullisuuden materiaaleja tulisi kehittää opettajien nykytarpeita vastaavaksi. Sen lisäksi toivottiin yhteisiä aktiviteetteja kestävän kehityksen teemoilla, jotka voisivat lisätä opiskelijoiden sitoutumista ja ymmärrystä kestävästä kehityksestä. Tutkinnonperusteet ovat opetushenkilöstölle opetuksen- ja ohjaamisen tärkeä työkalu, jolloin kestävän kehityksen kurssien sisällön merkitys kasvaa; mitä epämääräisempi kestävän kehityksen pakollinen tai valinnainen kurssi on rakenteeltaan, sitä suurempi täytyy olla opettajan oma kompetenssi sisältöjen avaamiseen opiskelijoille. Henkilökohtaiset opiskelijan kehityssuunnitelman kurssivalinnat ovatkin merkittävässä asemassa, kun opettaja ja opiskelija miettivät kestävän kehityksen opetussisällön syventämistä ja ymmärrystä valinnaisten kurssien kautta omaan oppilaitosarkeensa.

Kestävän kehityksen koulutukselle on Koulutusyhtymä OSAO:n Haukiputaan yksikössä selkeästi tarvetta. Tarvitaankin johdon, opetushenkilöstön ja kehittämissyöntekijöiden pitkäjänteistä yhteistyötä. Keskeisiksi tekijöiksi työelämän ja työolojen parantamiseen vihreää tietoa lisäävissä koulutustoimenpiteissä ovat työntekijöiden ja johdon sitoutuminen toimintamalleihin, toiminnan ylläpitämiseen, vastuullisuuteen panostamiseen ja avoimeen kestävän tiedon jalkauttamiseen omilla osaamisaloilla. On myös tärkeää mahdollistaa ja varmistaa koko henkilöstön ja opiskelijoiden osallisuus kestävyystyössä. Suotuisa ilmapiiiri ja vuorovaikutteinen dialogi vastuullisuuden ympärillä edistää opetushenkilöstön sekä oppilaiden kestävän kehityksen kokemuksia. OSAO:n kestävyystyölle täytyy asettaa tavoitteet, jota seurataan, mitataan ja raportoidaan tulosten mahdollistamiseksi. Kestävän kehityksen tavoitteet kannattaa sisällyttää kokonaisuudessaan henkilöstöjohtamiseen.

Informaation lisääminen omalla alalla opettajakollegoiden kesken on erittäin tärkeää yhteisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Kysymys ei ole ainoastaan siitä, millä tavalla vihreän tiedon informaatio muuttaa opetuksen toimintamalleja vaan myös opettajan omaa roolimallia. Tutkimuskyselyn vastausten lukumäärä kertoo myös olennaisen; vaikka tutkimuksen kohteena ei varsinaisesti ollut opetushenkilöiden asenteet kestävä kehityksen osaamisen osalta, kyselyn vastausprosentti antaa myös vastauksen tähän asiaan. Opetushenkilöstön asenteiden muutos on tarpeen vastuullisuuden toimintamalleja muutettaessa.

LÄHTEET

Ammatillisen koulutuksen kestävä kehitys ja vihreän siirtymän kehittämisohjelma. Opetushallitus 2025. Saatavissa: [Ammatillisen koulutuksen kestävä kehityksen ja vihreän siirtymän kehittämisohjelma | Opetushallitus](#) [27.1.2025]

Andersson, K. 2017. Starting the pluralistic tradition of teaching? Effects of education for sustainable development (ESD) on pre-service teachers' views on teaching about sustainable development. *Environmental Education Research*, 23(3), 436-439. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/13504622.2016.1174982> [11.2.2025]

Cotton, D., Shiel, C. & Paço, A. 2016. Energy Saving on campus: A comparison of students' attitudes and reported behaviours in the UK and Portugal. *Journal of Cleaner Production*, 129, 586–595.

Dahl, T. 2019. Prepared to teach for sustainable development? Student teachers' beliefs in their ability to teach for sustainable development. *Sustainability*, 11(7), 1993. Saatavissa: <https://doi.org/10.3390/su11071993> [11.2.2025]

Donche V, Sinakou E, Van Petegem P. 2022. Action-orientation in education for sustainable development: Teachers' interests and instructional practices, *Journal of Cleaner Production*. ScienceDirect. Saatavissa: [Action-orientation in education for sustainable development: Teachers' interests and instructional practices - ScienceDirect](#) [4.4.2025]

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2022. Saatavissa: [Vastuullisuus - Elinkeinoelämän keskusliitto](#) [4.4.2025]

Eperusteet-palvelu. Opetushallitus 2025. Saatavissa: <https://eperusteet.opin-topolku.fi/#/fi/selaus/ammattillinen> [27.1.2025]

Ferguson, T., Roofe, C., & Cook, L. D. 2021. Teachers' perspectives on sustainable development: The implications for education for sustainable development. *Environmental Education Research*, 27(9), 1343-1359. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/13504622.2021.1927991> [11.2.2025]

Ferreira, J. A., Ryan, L., Davis, J., Cavanagh, M., & Thomas, J. 2009. Mainstreaming sustainability into pre-service teacher education in Australia. Australian Research Institute in Education.

Hiltunen N., Hörkkö A. Tilastokeskus julkaisuja. 2024. Saatavissa: <https://stat.fi/tietotrendit/blogit/2024/ymparistotuet-tilasto-tarkentaa-kuvaa-vihrean-siirtymän-etenemisestä> [27.1.2025]

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Jousilahti J., Kuusela O-P., Mykrä N., Neuvonen A., Saarinen T., Arola T., Markkanen T., Nokkala T., Lehtonen., Heikkinen H., Oinonen I., Ahola K, Hut-tunen S., Paloniemi R. & Pohjola J. 2023. Vihreän siirtymän osaamis- ja kou-lutustarpeet VISIOS, Policy Brief 2023:17. Saatavissa: [Vihreän siirtymän osaamis- ja koulutustarpeet VISIOS](#) [4.4.2025]

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetel-mät. E-kirja. Gaudeamus Oy.

Kadji-Beltran, C., Zachariou, A., & Stevenson, R. 2012. Leading sustainable schools: Exploring the role of primary school principals. *Environmental Educa-tion Research*, 19(3), 303-323. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/13504622.2012.692770> [11.2.2025]

Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma agenda2030. 2022. Valtioneu-voston kanslia. Saatavissa: [Agenda2030 -toimintaohjelma - Kestävä kehitys \(kestavakehitys.fi\)](#) [2.11.2024]

Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kaup-patieteissä. Tampere: Vastapaino

Kostoulas-Makrakis, N. 2010. Developing and applying a critical and trans-formative model to address education for sustainable development in teacher education. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 12(2), 17-26. Saa-tavissa: <https://doi.org/10.2478/v10099-009-0051-0> [11.2.2025]

Koulutuskuntayhtymä OSAO. 2024. Saatavissa: <https://www.osao.fi/tietoaosa-osta/> [20.11.2024]

Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. 2007. Tapaustutkimuksen taito. 2. pai-nos. Helsinki: Gaudeamus.

Leavy, P. 2017. Research design: Quantitative, qualitative, mixed methods, arts-based, and community-based participatory research approaches. New York: Guilford Press.

Laininen E., Manninen L., Tenhunen R, 2006 Näkökulmia kestävään kehityk-seen oppilaitoksissa. Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö. Saatavissa: [Microsoft Word - kestava kehitys 2.doc \(kouluajymparisto.fi\)](#) [12.1.2025]

Laitinen, H. 1998. Tapaustutkimuksen perusteet. Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 55. Kuopio: Sosiaalitieteiden laitos, Kuopion yliopisto

Lemmetty, S., Jaakkola M., Collin K. 2022. Jatkuva työssä oppiminen. Lähtö-kohtia, edellytyksiä ja seurauksia. Teollisuuden palkansaajat TP ry.

Liimatainen A. 2022 Työelämälähtöinen ammatillinen koulutus. Opetushallitus. Saatavissa: [Kestävä kehitys ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteissa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#) [4.4.2025]

Moilanen, T., Ojasalo, K. & Ritalahti, J. 2020. Kehittämistyön menetelmät. Uu-denlaista osaamista liiketoimintaan. 3.–6.painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Nevala H-M., Hämeenoja E. & Lungren K. 2018 Katsaus, Ammattikasvatuksen aikakauskirja 20(5) 81-88, OKKA-säätiö, Saatavissa: [Ammattitaidolla kiertotalouteen – Osaamisen kehittämistä tarvitaan kaikilla aloilla ja työuran kaikissa vaiheissa - pdf \(journal.fi\)](#) [10.10.2024]

Opetushallitus 2022., Vaski – Vastuullinen ja kestävä ammatillinen koulutus. Saatavissa: [Etusivu - VASKI - Vastuullinen ja kestävä ammatillinen koulutus](#) [5.2.2025]

OSAOn kestävyystiekartta 2024. Koulutuskuntayhtymä OSAO. Saatavissa: [OSAOn kestävyystiekartta](#) [10.1.2025]

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Rintalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: WSOYpro Oy.

Schiefele, U., Streblow, L. & Retelsdorf, J. Dimensions of teacher interest and their relations to occupational well-being and instructional practices 2013. Journal for Educational Research Online Journal für Bildungsforschung Online Volume 5, No. 1, 7–37

Suomen YK-liitto 2024. Hyvä koulutus. Saatavissa: <https://www.ykliitto.fi/hyva-koulutus> [18.2.2025]

Suomen ympäristökeskus SYKLI, Kartalla-På kartan 2025. Saatavissa: [Neuvottelukunnan oppilaitoksissa tapahtuu - Kartalla -verkosto](#) [4.2.2025]

Tolstikova, S., Osechkina, L., Tabolova, E. ja Travinova, G. 2021. Development of teachers' professional skills in education for sustainable development. E3S Web of Conferences 250, 07007. Saatavissa: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125007007>. [11.2.2025]

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Yin, R.K. 2003. Case Study Research, Designs and Methods, 3rd edition. California: Sage Publications, Inc. 6

Kuvaluettelo

Kuva 1. Kestävän kehityksen osa-alueet oppilaitoksessa (Okka-säätiö, Arvot ja kestävä kehitys oppilaitoksen toimintakulttuurissa mukailten. 25.1.2025).

Kuva 2. Kestävän kehityksen yhteisten tutkinnonosien pakolliset osaamistavoitteet ammatillisessa perustutkinnossa (Eperusteet-palvelu. Opetushallitus 2025. 27.1.2025).

Kuva 3. Kestävän kehityksen valinnaisten osaamistavoitteiden osaamispolku koostuu viestinnän, luonnontieteellisen ymmärtämisen, tulevaisuustietoisuuden, kiertotalouden liiketoimintaan ja kestävä kehityksen edistämisen aiheista ammatillisessa perustutkinnossa (Eperusteet-palvelu. Opetushallitus 2025. 27.1.2025).

Kuva 4. Kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin sisältyy myös yhteisiä ammatillisia valinnaisia tutkinnonosia esimerkiksi ilmastovastuullinen toiminta (Eperusteet-palvelu Opetushallitus 2025. 27.1.2025).

Kuva 5. Tutkimuskyselyn ikäjakauma (Opinnäytetyön tutkimuskysely*)

Kuva 6. Kyselyn sukupuolijakauma (*)

Kuva 7. Tutkimukseen vastanneiden koulutus (*)

Kuva 8. Kyselytutkimukseen vastanneiden osaamisalan mukainen jakauma (*)

Kuva 9. Tutkimukseen vastanneiden pohdintaa omasta kestävä kehityksen käsityksestä (Suomen YK-liitto, kestävä kehityksen tavoitteet. Hakupäivä 25.1.2025*)

Kuva 10. Kyselytutkimukseen osallistuneiden mielipide oman työn tärkeimmistä kestävä kehityksen osa-alueista (*)

Kuva 11. Kyselyyn vastanneiden vastaukset parhaasta koulutusteemasta kestävä kehityksen osaamisen kehittämisessä (*)

Kuva 12. Tutkimukseen osallistuneiden kestävä kehityksen arvon määrittely (*)

Kuva 13. Kestävä kehityksen vastausten jakauma osana ammatillista opetusta (*)

Kuva 14. Vastaajien arvio kestävä kehityksen vaikutuksesta omaan ammatialaan ja opetussisältöön (*)

Kuva 15. Vastaajien arvio keskeisten kestävä kehityksen keinojen kehittämiseen oppilaitoksessa (*)

Kuva 16. Kyselytutkimukseen osallistuneiden arvioita hankintojen tekemisestä oppilaitokseen (*)

Kuva 17. Vastanneiden vaihtoehtojakauma kestävä kehityksen lisäämisestä opetukseen ammatillisissa tutkinnoissa (*)

Kuva 18. Tärkeimmät tavat kehittää kestävä kehityksen oppimateriaalia opettajille ja opiskelijoille (*)

Kuva 19. Oppilaitoksen oman kannustuksen arviointikaavio vastuullisuuden opettamisessa (*)

Kuva 20. Oppilaitoksen kestävä kehityksen ja vastuullisuuden laadun arviointikaavio (*)

Kuva 21. Kestävä kehityksen opettamisen estävät seikat ammattialojen opettamisessa (*)

Kuva 22. Mallikuva nykyisen ammatillisen perustutkinnon mukaisista kestävä kehityksen tutkinnonosista (Eperusteet-palvelu. Opetushallitus 2025 20.2.2025).

Liite 1: Aineistonkeruuseen liittyvä saatekirje

Kyselytutkimus:

Opettajien kestävän kehityksen osaamis- ja koulutustarpeet ammatillisessa koulutuksessa

Hei!

Olen OSAO:n maanrakennusalan lehtori Haukiputaan yksikössä ja teen opin- näytetyötä kestävän kehityksen opetuksen arjesta oppilaitoksessa. Kyselytutkimus toimii hyvänä pohjana OSAO:n vastuullisen opettamisen kehittämisessä koko organisaatiossa. Tervetuloa vastaamaan kyselyyn, jonka tarkoitus on kartoittaa opettajien kestävän kehityksen osaamis- ja koulutustarpeita ammatillisessa koulutuksessa. Kyselyn täyttäminen vie sinulta ainoastaan 10-15 minuuttia.

Kyselylomakkeessa ei kysytä minkäänlaisia henkilökohtaisia tietoja, joten vastaustesi perusteella sinua ei voi liittää henkilöllisyyteesi. Aineiston käsittely tehdään luottamuksellisesti ja aineistoa ei luovuteta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille tai tahoille. Aineistoa on tarkoitus käyttää ainoastaan tutkimuksellisiin tarkoituksiin.

Mahdolliset kysymykset voit lähettää osoitteeseen Vesa-Petteri.Riihiaho@osao.fi

Kiitos osallistumisestasi kyselyyn.

Liite 2: Aineistonkeruuseen liittyvä kyselylomake

1

Mihin ikäryhmään kuulut? *

- alle 30 vuotta
- 30-40 vuotta
- 41-50 vuotta
- 51-60 vuotta
- yli 61 vuotias
- en halua vastata

2

Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- En halua vastata

3

Koulutustausta *

- Peruskoulu
- Toisen asteen koulutus (lukio ja ammattioppilaitokset)
- Erikoisammattikoulutusaste (ammatti- ja erikoisammattitutkinnot)
- Alemmpi korkeakouluaste (alemmat ammattikorkeakoulu ja yliopistotutkinnot)
- Ylempi korkeakouluaste (ylemmät ammattikorkeakoulu ja yliopistotutkinnot)
- Tutkijakoulutusaste (tohtoritutkinnot)
- Ei mikään näistä / Joku muu

4

Oma osaamisala *

- Auto
- Sähkö/Automaatio
- Ravintola/Catering
- Tekstiili/Muoti
- Maanrakennus/Talonrakennus
- Pintakäsittelyala/Taideteollisuus
- YTO-aineet
- Hallinto

5

Kestävä kehitys tarkoittaa yhteiskunnallista muutosta, jossa turvataan sekä nykyisille että tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.

Kestävä kehitys koostuu neljästä osa-alueesta, ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kestävästä kehityksestä.

Pohdi omaa kestävä kehityksen käsitystä.*

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Tiedän, mitä kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen kestävä kehityksen keskeiset periaatteet ja tavoitteet	☐	☐	☐	☐	☐
Omaan hyväksi valmistunut opettaa kestävä kehityksen mukaisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Saan työvälineitä tukea kestävä kehityksen mukaiseen opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
Kestävä kehityksen opettaminen on positiivinen asia	☐	☐	☐	☐	☐
Voin välittää toiminnallani opiskelijoille kestävä kehityksen arvoja	☐	☐	☐	☐	☐
Kestävä kehitys on tarpeetonta - yksittäiset ihmiset eivät voi vaikuttaa siihen	☐	☐	☐	☐	☐
En ole kiinnostunut kestävä kehityksen opettamisesta	☐	☐	☐	☐	☐

6

Valitse neljä (4) mielestäsi tärkeintä kestävä kehityksen osa-alueita työssäsi.*

Välitse enintään 4 vaihtoehtoa.

Vastuulliset hankinnat ja kestävä arkikulutus

Materiaalien tehokas kierrätystoiminta ja lajittelu

Energiatodellisuus ja ilmastoystävällisyys

Ihmisten liikkuminen ja kuljetus

Tavaroiden/palvelujen lainaaminen ja vuokraaminen

Lähiravinto ja puhdas vesi

Luontoarvojen ylläpito

Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

Kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy

Organisaation työsuojelu ja -turvallisuus

Muu

7

Mikä koulutusteema kehittää parhaiten kestävän kehityksen osaamista? (Valitse kolme (3) tärkeintä). *

Valitse enintään 3 vaihtoehtoa.

- Uusiutuvan energian lähteet
- Sähkön tuotanto/kulutus
- Alojen energia- ja ympäristötavoitteet
- Vastuullisuus ja ympäristöstandardit
- Kiertotalous, elinkaariajattelu ja lajittelu
- Tilojen käyttöaste ja monikäyttö
- Työympäristön turvallisuus, esteettömyys ja viihtyisyys
- Ympäristöstävällisyys ja luontoarvot
- Lakiasiat (esim. ympäristö- ja jätelaki)
- Alakohtaiset tietkartat (esim. autoalan tietkartta tulevaisuuden käyttövoimista)
- Muu

8

Miten tärkeitä kestävän kehityksen arvot mielestäsi ovat? *

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Ei lainkaan tärkeitä

Erittäin tärkeitä

9

Miten suhtaudut kestävän kehityksen opetuksen osana omaa ammatillista opetusta? *

- Olen erittäin myönteinen
- Olen melko myönteinen
- En osaa sanoa
- Olen melko kielteinen
- Olen erittäin kielteinen

10

Kuinka paljon mielestäsi opettamasi ammattiala / opetussisältösi muuttuu kestävän kehityksen ansiosta seuraavan viiden (5) vuoden aikana? *

- Todella paljon
- Paljon
- En osaa sanoa
- Vähän
- Ei ollenkaan

11

Mitkä ovat mielestäsi keskeiset keinot oppilaitoksen kestävän kehityksen opettamisen kehittämiseksi?
 (Valitse neljä (4) keinoa) *

Valitse enintään 4 vaihtoehtoa.

- Kestävän kehityksen yleisen oppimateriaalin koottu uudistaminen oppilaitoksessa
- Työharjoittelepaikkojen työntekijöiden kestävän kehityksen osaamisen kehittäminen
- Hyväksi todettujen opetuskäytäntöjen dokumentointi ja sisällyttäminen eri alojen opetukseen
- Projektit, tempaukset, teemapäivät ja tietoisuus opetushenkilöstölle ja opiskelijoille
- Yhteistyö muiden oppilaitosten, kolmannen sektorin ja elinkeinoelämän edelläkävijäfirmojen kanssa
- Resurssit ja voimavarat opetushenkilöstön kestävän kehityksen pedagogiseen osaamisen kehitykseen
- Johdon ja lähihenkilöiden sitoutuminen kestävän kehityksen opettamiseen
- OSAOn oma esimerkillinen toiminta/toimintamallit kestävän kehityksen edistämiseksi arjessa
- Opetushenkilöstön motivointi ja kannustus kestävän kehityksen opetukseen omilla ammattitaidoilla
- Muu

12

Hankinnat ovat merkittävä osa oppilaitoksen ilmastokuormitusta, Mitä mieltä olet oppilaitosten tekemistä vuosittaisista hankinnoista? Valitse mielestäsi kaksi (2) tärkeintä kestävän kehityksen kannalta *

Valitse enintään 2 vaihtoehtoa.

- Parannetaan nykyisen kaluston käyttöikää hyvällä huoltamisella (vahvennetaan hankintoja)
- Tehostetaan vuokraustoimintaa hankinnoissa (sekä sisään- että ulosvuokraus)
- Käytetään hyväksi hankintalain mahdollisuuksia (hinta ei ainut hankintaperuste)
- Hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia (virtuaaliset oppimisympäristöt esim. simulaattorit)
- Tehdään kestäviä hankintoja
- Hyödynnetään käytettyjen tuotteiden hankintamahdollisuuksia
- Ei mikään edellisistä

13
Mitä opettajana / ohjaajana pidät tärkeimpänä asiana alasi opetuksen ja työelämän kannalta kestävän kehityksen opettamisessa? *

Kirjoita vastaus

14
Valitse osaamisen kannalta parempi vaihtoehto *

- Kaikkiin tutkintoihin pitää lisätä pakollista kestävän kehityksen opetussisältöä
- Tarjotaan valinnainen tutkinnonosa kestävän kehityksen osaamisen kehittämiseksi

15
Kun kestävän kehityksen oppimateriaalia kehitetään opettajille ja opiskelijoille, mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät tavat? (Valitse kolme (3) vaihtoehtoa) *

Valitse enintään 3 vaihtoehtoa.

- Videoina
- Kirjoitettuna ohjattuina oppimisympäristöihin esim. työskelhin ja työmaille
- Esitryselmällä kehityn kurssimateriaalina
- Pirjassa olevina tehtäväkokonaisuuksina opiskelijoille
- Linkkilistoina kestävän kehityksen sivustoille
- Kestävän kehityksen tehtäväpaketteina opettajille
- Asiantuntijoiden esittämänä luontokokonaisuuksina
- Henkilöstön ammattialoihin keskitettyinä koulutuksina
- Ei mikään vaihtoehtoista

16
Kuinka paljon mielestäsi oppilaitoksesi kannustaa käyttämään opetuksessa kestävän kehityksen mukaisia vastuullisuusperiaatteita? (valittujen pokaalien määrä = 1 vähän, 5 paljon) *

17
Oma arviiosi käyttämäsi opetussisältöjen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden laadusta. (Valittujen tähtien määrä = laadukkuus) *

18
Mitkä asiat mahdollisesti estävät kestävän kehityksen opettamista osana ammattialan opetusta? (Valitse (2) kaksi tärkeintä) *

Valitse 2 vaihtoehtoa.

- En tiedä aiheesta tarpeeksi
- Kestävän kehityksen opettaminen on ylimääräinen rasite työhöni
- Pedagoginen osaamiseni ei ole aiheen osalta tarpeeksi hyvä
- Minulla ei ole motivaatioita opettaa kestävää kehitystä
- Kestävä kehitys ei koske ammattialaani
- Koen kestävän kehityksen turhaksi aiheeksi
- Kestävä kehitys on aiheena outo ja epämääräinen
- Jokin muu asia
- Ei estettä
- Kestävän kehityksen opettaminen on jo osa työtäni

19

Mitä muuta kehittämisehdotuksia / palautetta haluat kertoa kestävän kehityksen opetuksesta OSAO:lla. *

Kirjoita vastaus